

Universitas Matthiae Belii

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

20. výročie založenia

Ročník 18

január – február 2012

Číslo 3

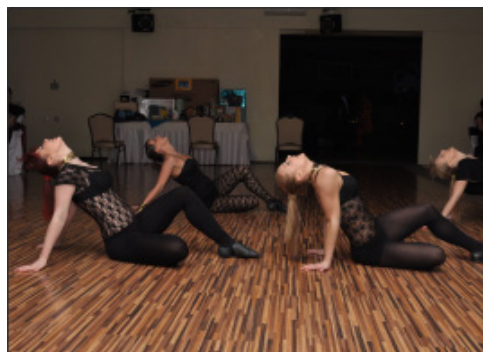
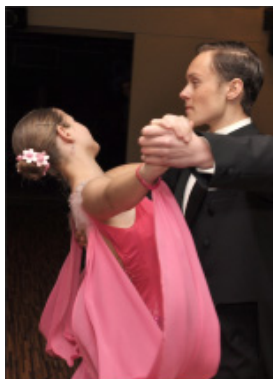
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici usporiadala 12. Univerzitný bál

Dňa 27. januára 2012 sa uskutočnil 12. Univerzitný bál. Na tomto kultúrno-spoločenskom podujatí boli medzi významnými hosťami minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Eugen Jurzyca, viceprimátorka Banskej Bystrice Katarína Čižmarová a predseda Správnej rady UMB Ivan Saktor. Už tradične ples úvodným tancom, aj napriek zraneniu, otvorila rektorka UMB Beata Kosová so svojím manželom. O príjemnú zábavu sa celý večer staral známy slovenský humorista Ján Snopko. Počas večera bola zabezpečená hudobná produkcia skupiny Slovak tango. Hlavným hosťom na bále bolo vokálne zoskupenie troch operných spevákov s názvom La Gioia, ktoré si prítomní pamätali najmä z vystúpenia súťaže Česko-Slovensko má talent. Jedným z vrcholov večera bola aj tombola s množstvom hodnotných cien, pričom prvou cenou bol televízor s uhlopriečkou 127 cm. O zabezpečenie nielen kultúrneho, ale aj spoločenského programu sa postarali generálni sponzori – Klub telesnej výchovy UMB Banská Bystrica, GAMO, a. s., PDP Prievidza a VAV Invest. O dobrej atmosfére svedčí aj to, že účastníci z plesu odchádzali v skorých ranných hodinách.

*Doc. PaedDr. Jiří Michal, PhD.
organizátor bálu UMB*

ZO ŽIVOTA REKTORÁTU

Kolektívna zmluva na rok 2012

Dňa 31. januára 2012 rektorka Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici Dr. h. c. prof. PhDr. Beata Kossová, CSc. a predsedníčka Rady základných organizácií odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy pri UMB v Banskej Bystrici Mgr. Zuzana Piliarová podpísali *Kolektívnu zmluvu na rok 2012*, ktorá nadobúda platnosť dňa 1. februára 2012. Kolektívna zmluva bola uzavretá v súlade so zákonom NR SR č. 2/1991 Z. z. o kolektívnom vyjednávaní, Zákonníkom práce, zákonom č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme a ostatnými pracovnoprávnymi predpismi v znení ich neskorších predpisov a Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa. Znenie Kolektívnej zmluvy je sprístupnené na internetovej stránke www.umb.sk.

„50 rokov mladosti“

Univerzitný folklórny súbor Mladosť oslávil svoje jubileum *Výročný program Univerzitného folklórneho súboru Mladosť, alebo tradičná kultúra ako motivačný prvok v edukácii.*

Cesta k tradičnej kultúre v procese výchovy novej generácie pedagógov

Výročný galakonzert Univerzitného folklórneho súboru Mladosť z Banskej Bystrice mal výnimočnú atmosféru a ponúkol divákovi vizuálny aj obsahový zážitok. Predstavenia sa konali v aule Beliana Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela

v Banskej Bystrici v dňoch 2. a 3. decembra 2011. Aula samotná prešla pre potreby diváckeho predstavenia veľkou zmenou – bolo rozšírené pódium, vznikli divadelné kulisy a osvetlenie. Všetky tieto prvky dotvorili samotný program a dopomohli vý-

močnej atmosfére predstavení. Dôležitou skutočnosťou je fakt, že k vzniku divadelnej scény vlastnoručne dopomohli všetci členovia univerzitného folklórneho súboru.

Univerzitný folklórny súbor Mladosť je reprezentantom UMB. Spolu so speváckym zborom Mladosť sú dominantné umelecké telesá univerzity. Súbor pripravil výročný program „50. rokov mladosti“ ako scénickú mozaiku súčasnej tvorby, ktorý ponúkne divákovi aj v iných partnerských univerzitných centrách a ďalších mestách Slovenska. Celkový rast súboru sprevádza zviditeľnenie a popularita, teda aj možnosť osloviť mladých ľudí prichádzajúcich do univerzitného prostredia Banskej Bystrice. Vhodne spracovaná tradičná kultúra ponúka dostatok motivačných prostriedkov, vyvoláva výrazné, pozitívne reakcie a stavia svojich nositeľov do výnimočnej pozície. Takto sa stávajú odborníkmi schopnými sprostredkovať silnú emóciu, hodnotu kvalitnej prezentácie národnej kultúry. Musia byť dobre pripravovaní z odborného a aj ľudského hľadiska. Univerzitný

folklórny súbor Mladosť sa postupne vyvinul do pozície telesa, ktoré nepracuje len na konkrétnom repertoárovom ciele. Sústreď sa na vytvorenie progresívnych procesov, aby jednotlivé dramaturgie naplňal priebežne

a s vysokou dispozičnou kvalitou jednotlivcov. A teda aj súboru ako celku. Dôležitá je aj mimo scénická činnosť Mladosti, predovšetkým systém zábav v študentskom prostredí, pripravovaných výchovných koncertov a odbornej metodické činnosti na Slovensku a v krajanskom prostredí.

Teleso zmenilo prístup ku spracovaniu tradičnej ľudovej kultúry. Príprava súčasných mladých ľudí vyžaduje dynamickjší spôsob a väčšiu konkurenciu schopnosť voči ostatným populárnym žánrom. Podstatný je osobnostný motivačný prístup, spolupráca pedagógov, choreografa a interpreta. Dôležitý je hravý prístup pri vytváraní psychoklímy a odborná technická príprava jednotlivcov. Rozvoj myslenia, kognitívnych schopností a tanečnej analytiky jednotlivca je rovnako dôležitý ako emocionálna otvorenosť a schopnosť prežitia umeleckého výkonu. Proces hlbšej analýzy motívov, zákonitosti a logika tanečnej výstavby, jej pochopenie a adaptovanie interpretom sú tou ťažšou a časovo náročnejšou cestou pri budovaní schopností jednotlivca a kolektívneho vedomia. Pomocou tvorivých prístupov v tréningovom

procese sa darí vymaniť techniku ľudového tanca zo zaužívaných postupov a prináša to efektívnejší proces rastu celého kolektívu. Vzory tanečných osobností, úspešných jednotlivcov, ktorí vzišli z Mladosti a prinášajú motiváciu a pozitívne myslenie, podporuje špirálu rastu a perspektívy pre interpretov súboru. Dôležitá je tiež spolupráca s detskou platformou. Tradičná ľudová kultúra poskytuje obrovské možnosti. Správne motivovanie a využitie hravých postupov je pre zdravý vývin osobnosti dieťaťa tou najlepšou cestou. Takto pripravené talenty rýchlo nájdu svoju tvár, miesto a naplnenie v „mládežníckych kolektívoch“. V Univerzitnom folklórnom súbore Mladosť určite a takto sa rozširuje vekový rozsah, a teda aj možnosti telesa.

Samotná história súboru poukazuje na sústavnú spätosť s pedagogickým zázemím. V roku 1959 po vzniku Pedagogického inštitútu sa zrodilo teleso Pedagóg, neskôr pracovalo pod názvom Budúcnosť. V roku 1971 vznikla Mladosť, ktorá nadviazala na túto činnosť a postupne sa vyvinula do vysokoškolského a univerzitného telesa. Osobnosti pracujúce na tomto procese sú klenotmi v pedagogickej praxi a vychovali svojich nasledovníkov. Diverzifikácia členov Mladosti je obrovská, majú zásadný vplyv na detskú a mládežnícku kolektívu. Mnohí pracovali a aj v súčasnosti sú aktívni v ostatných telesách širšieho regiónu. Základné umelecké školstvo, učitelia v základných a stredných školách, členovia a vedúci rôznych hudobných formácií. Previazanosť je veľká, súbor Mladosť má priame, otvorené a pozitívne vzťahy s celým folkloristickým zázemím a je len logické, že sa vyvíja aj po odbornej stránke a súčasťou jeho činnosti je aj odborná metodická a vedecká práca. Spoluorganizuje konferenciu o tanečnej pedagogike. Katedra hudobnej kultúry Pedagogickej fakulty UMB vytvára konštruktívne zázemie na spoluprácu s odborníkmi a symbióza umeleckých telies univerzity prináša mnohopolárny prospech. Mladosť je 50-ročná, ale mladá a zároveň ambiciózná.

V súčasnosti má Univerzitný folklórny súbor Mladosť päť zložiek. Tri sú priamo umelecky výkonné. Sú navzájom previazané a rovnocenné. Tanečná zložka má 32 členov, vedúcou je dlhoročná sólistka Veronika Samuelčíková. Asistuje jej tím v zložení repetítori ženskej (Katarína Bačová) a mužskej zložky (Richard Šilha-vý). Jednotliví pedagógovia majú na starosti konkrétne typy tréningov. Samostatne

sa pracuje na kondičnej stránke, dispozičnom rozvoji. Warm up, stretching, silový tréning je odborne vedený študentkou Katedry telesnej výchovy a športu FHV UMB, sólistkou súboru, Janou Krígovskou. Kolektív pracuje na iniciačných hrách, často využíva postupy brazílskeho pedagóga a divadelného teoretika Augusta Boala. Koordinačné a rytmické etudy vo forme hier sú výborným spštením a majú priamy motivačný efekt. Študenti z vytypovaných prostredí Slovenska pripravujú analytické cha-

rakterové tréningy. Vytvára sa takto vedomostná databáza, ktorá je nadstavbou ku repertoáru súboru.

Spevácka zložka bola donedávna pod vedením Miroslavy Vasiľovej, hosťujúcej sólistky, pedagogičky, študentky Katedry hudobnej kultúry Pedagogickej fakulty UMB. Dramaturgicky pripravila blok spevov z rodného Zámotova, staroslovienske vianočné pásmo, chrámový repertoár na výročné obradové príležitosti. Prostredníctvom jej osoby a ďalších študentiek sa posilnilo previazanie speváckeho zboru a súboru. Nasledovníčkou vo vedení speváckej skupiny sa stala Iveta Holomančinová, ďalšia sólistka. V súbore sú aj dievčatá z charakterových oblastí, takže sa stretáva odborná technická hlasová príprava s naturálnym spevom. Výsledok je nad očakávanie, darí sa dosiahnuť uveriteľnosť pôvodiny, podporená technickou dispozíciou speváčok. Pri príležitosti výročného predstavenia sa znovu obnovila mužská spevácka skupina, plne previazaná s tanečníkmi. Darí sa vytvárať synkretický zvukový tvar. Tanečníci spievajú, speváci tancujú, odbúrávajú sa samoučelné „prezlekové“ vstupy.

Hudobná zložka, alebo ľudová hudba, sa postupne posúva od čítania nôt ku štýlovému interpretovaniu charakterov jednotlivých regiónov. Technická dispozícia primášov prináša širšie možnosti. Súčasny hosťujúci predník Michal Brodniansky je poslucháčom Katedry hudobnej kultúry PF UMB a v Mladosti odohral viac ako 5 rokov. Pozitívna je aj pedagogická rovina v hudobnej zložke. Ku súboru sa postupne priradilo niekoľko mladých muzikantov, ktorí sa chcú rozvíjať a venuje sa im

samostatná pozornosť. Veľmi rýchlo sa pre potreby súboru adaptovala perspektívna huslistka Viktória Strelcová, ktorá donedávna nehrala folklór. Marián Lihan, ktorý vedie zložku, vytvára dobrú perspektívu pre zdravú a dravú kapelu.

Dôležitý moment pre zlepšenie pozície súboru voči študentom bolo zavedenie predmetov ľudový tanec, hudba a spev. Takto sa z voľ-

no časovej aktivity stala činnosť telesa plnohodnotnou súčasťou študijného plánu a teda je potrebné vytvoriť pre takúto činnosť stabilné podmienky, s komplexným zázemím. Už nejde len o reprezentáciu UMB, ale aj o kvalifikovanú pedagogickú, študijnú a umeleckú činnosť, plne porovnateľnú s inými študijnými odbormi v rámci ponúkaného štúdia. Aj s kreditovým ohodnotením študentov.

Dôležitá je aj výtvarná časť scénických produkcií. Ide predovšetkým o krojové vybavenie súboru, do ktorého čiastočne investovala univerzita a podporu poskytlo aj Ministerstvo kultúry SR prostredníctvom grantových programov. Rekonštrukciou starších a nevhodných kostýmov, výkupom súčiastok priamo v teréne a šikovnosťou členov a priateľov súboru sa darí zmeniť vizuálnu stránku kostýmov. Uniformita sa postupne znižuje, vyhľadávajú a využívajú sa realistické prvky, súvisiace so sociálnymi rozdielmi pôvodných nositeľov. Rekonštruujú sa vizuály zo záznamov, fotiek, prípadne priamo z terénu. Samotná scéna dostala vďaka prerobeniu auly Beliana novú tvár. Nápad využiť priamu projekciu grafických prvkov v štýle vizuálu použitého na printových médiách ku výročiu nadobudol postupne veľmi príjemný a variabilný rozmer. Projekcia sa stala ďalším hráčom na scéne, ale len ako výtvarný prvok a podpora ku celkovému obrazu. Výnimočnou sa stali spätné presvietenia naaranžovaných motívov, výtvarných vzorov z archaických krojov a dekoračných úžitkových predmetov. Spolu s úpravou kostýmov, vlasov, zdobenia klobúkov, napríklad pri tanečnej suite z Horných Pršian, kde boli využité krásne vejáre z pávích pier, sa celková výtvarná stránka súboru posunula do novej kvality.

Poslednou a naozaj dôležitou zložkou Univerzitného folklórneho súboru Mladosť sa stalo koordinované vedenie, zložené priamo z interpretov súboru. V osobe Zuzany Drugovej získal súbor dôležitého koordinátora, praktika, ktorý sa nebojí naplňať aj komplikované umelecké vízie a motivovať celý kolektív ku zdravému, sebavedomému výkonu. Ako spojovací článok s vedením univerzity je pani Drugová, človek na správnom mieste. Jej bohaté skúsenosti s vedením múzea, detského súboru Matičiarik II., festivalu „Na Baňu klopať“, metodická činnosť s krajanmi a predovšetkým odborné etnografické vedomosti sú výnimočná devíza pre celkovú umeleckú a organizačnú činnosť na Univerzite Mateja Bela.

Pod umeleckým vedením choreografa, režiséra, metodika a pedagóga Martina Urbana, doktoranda na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty UMB, pripraví súbor Mladosť reprezentačné a aj výchovnovzdelávacie aktivity pre rok 2012. V spojení s vedením speváckeho zboru Mladosť pripravuje umelecký program pri príležitosti výročných osláv Univerzity Mateja Bela. Premiéra programu „50 rokov mladosti“ je dobrý začiatok kvalitatívneho rastu reprezentačného telesa UMB.

Mgr. Art. Martin Urban
umelecký vedúci UFS Mladosť

NAŠI JUBILANTI

Viacerí zamestnanci univerzity oslávia v období mesiacov **január – február 2012** významné životné jubileum. V mene všetkých zamestnancov, študentov a priateľov univerzity im srdečne blahoželáme a do ďalších rokov prajeme všetko najlepšie, veľa pevného zdravia, šťastia a spokojnosti v osobnom i profesionálnom živote.

Redakčná rada

Prof. JUDr. Jan Dědič
Prof. PhDr. Brigita Šimonová, CSc.
Ing. Bohuslav Martiško, CSc.
Jozef Daubner
PaedDr. Marian Kučera, PhD.
Janka Pančušková

PhDr. Ján Žilák, CSc.
Marta Koltonová
Mária Bartková
Doc. PhDr. Alojz Keníž, CSc.
Ing. Jolana Gubalová, PhD.

Miroslav Grelneš
PhDr. Mária Daňová, PhD.
PhDr. Anna Zelenková, PhD.
Ing. Julita Baboľová
M. Phil. Paul Wood

VEDA NA UNIVERZITE

Vedecká kaviareň s profesorom S. Komárkom

V decembrovej kaviarni zazneli slová výborného rečníka a mysliteľa o súvislostiach prírody a kultúry. Stanislav Komárek, člen Vedeckej rady Karlovej Univerzity v Prahe, ponúkol svoje pohľady na témy pre našu univerzitu veľmi blízke.

V širšom kontexte, s humorom i nadhľadom, voľne rozoberal, či je kultúrny proces protikladný prírodnému, alebo ide skôr o „pokračovanie prírody inými prostriedkami“. So znalosťou i osobnou skúsenosťou prikladal postrehy ku konceptom C. G. Junga a A. Portmanna, voľne rozprával o vnímaní kultúry a prírody z pohľadov filozofických, vedeckých i nevedeckých, z perspektív mnohých kultúr a civilizácií. Práve príklady z mnohých kultúr, ktoré pozná ako cestovateľ i vedec boli dokreslením diverzifikácie tém tak, ako sa vnímajú v kultúrnych prostrediach s inou tradíciou vedy i kultúry. Vo vzťahu k obom – dnes už asi globálnym fenoménom prírody a kultúre – nevystupoval ako všetkého znalý odborník, ale ako obyčajný „vysokoškolský kantor“ s múdrosťou pokory. Záverečné vtipne ladené úvahy o domestikácii subjektov prírody človekom boli ukončené úvahou o autodomestikácii človeka. Tento koncept Konráda Lorenza s úvahami rečníka (S. Komárek bol jeho poslucháčom) zanechal v nejednom z prítomných zneistenie, či to súčasný homo sapiens so sebou myslí naozaj dobre.

*PhDr. Ivan Murin, PhD.
Fakulta prírodných vied UMB*

Profil hosťa :

Prof. RNDr. Stanislav Komárek, Ph.D. pôsobí v odbore filozofie a dejín prírodných vied. Od roku 2002 prednáša na Fakulte humanitných štúdií University Karlovy (katedra antropológie, oddelenie humánnej etológie) a rovnako na Přírodovědné fakultě Univerzity Karlovy (katedra filosofie a dejín přírodních věd), 1983 – 1990 v emigrácii vo Viedni spolupracoval s Altenberským okruhom pre filozofiu a dejiny prírodných vied, intenzívne spolupracoval s oddelením teoretickej biológie Zoologického ústavu Viedenskej univerzity a s Ústavom Konráda Lorenza v Altenbergu. Absolvoval viacero prednášok v rámci Viedenskej univerzity, Institut f. Wissenschaft und Kunst a českej Společnosti pro vědy a umění. Početné popularizačné články v tlači a vystúpenia v médiách, 2006 cena Toma Stopparda za esejistiku, mnohé cesty po Európe aj mimo kontinent (Alžír, Azerbajdžan, USA, Peru, Sýria, Jordánsko, Turecko, Mexiko, Guatemala, Honduras, Izrael, Irán, Čína, Jáva a Borneo, India, Čína a Tibet, Južná Afrika, Japonsko, Singapur, Malajzia, Tajwan, Vietnam, Kostarika).

Centrum excelentnosti informatických vied a znalostných systémov na UMB

Základné údaje:

Operačný program: Výskum a vývoj

Spolufinancovaný fondom: Európsky fond regionálneho rozvoja

Prioritná os: 2. Podpora výskumu a vývoja

Opatrenie: 2.1 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce

Partneri: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Košice; Žilinská univerzita, Žilina

Ukončenie projektu: 30. 04. 2011

Názov projektu: CaKS – Centrum excelentnosti informatických vied a znalostných systémov

ITMS kód: 26220120007

Projektový manažér: RNDr. Rastislav Krivoš-Belluš (UPJŠ KE, rastislav.krivos-bellus@upjs.sk)

Asistent projektového manažéra (partner UMB): RNDr. Magdaléna Renčová, PhD. (rencova@fpv.umb.sk)

Celkové výdavky na realizáciu aktivít:	1 212 056,73 €
Celkové oprávnené výdavky:	1 212 056,73 €
Podiel ERDF a ŠR:	1 151 453,87 € z toho UMB 319 555,87 €
UMB – vlastné zdroje:	15 977,79 €

V apríli 2012 bude formálne ukončená podpora činnosti „Centra excelentnosti informatických vied a znalostných systémov na UMB“ (skrátene CAKS). Zhodnotiť prínos a význam tohto centra excelentnosti pre univerzitu a jej ďalší rozvoj je potrebné a nevyhnutné, lebo centrum nezaniklo úspešným zavŕšením podporného grantu, ale bude ďalej rozvíjať svoju činnosť v spolupráci s partnermi na Slovensku i v zahraničí.

Centrum vzniklo v lete 2009 na základe zmluvy medzi zakladajúcimi členmi konzorcia slovenských univerzít: Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Žilinskou univerzitou v Žiline a Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici. Žiadateľom o príspevok je UPJŠ, UMB má status partnera. Na aktivitách centra sa na našej univerzite podieľajú tri pracoviská: Katedra matematiky Fakulty prírodných vied UMB, Katedra kvantitatívnych metód a informačných systémov Ekonomickej fakulty UMB a Inštitút matematiky a informatiky Ústavu vedy a výskumu UMB – spoločné výskumné pracovisko s Matematickým ústavom SAV. Cieľom projektu je vybudovať infraštruktúru potrebnú na výskum v oblasti teórie a aplikácií informačných systémov. Univerzita Mateja Bela sa sústreďuje najmä na dataminingové aplikácie, využitie teórie neurčitosti a aplikácie poznatkov diskretnej matematiky v informatike a informačných systémoch. Významným aspektom je podpora vyučovacieho procesu na EF UMB a FPV UMB. V procese schvaľovania grantu preukázali participujúce univerzity schopnosť realizovať veľké medzinárodné projekty, zároveň deklarovali dostatočný ľudský výskumný potenciál, významný aj z medzinárodného pohľadu. UMB reprezentovali v tomto smere najmä výskumné kolektívy v odboroch: diskretná matematika (prof. R. Nedela, DrSc.), dynamické systémy (prof. Ľ. Snoha, DrSc.), teória neurčitosti (prof. B. Riečan, DrSc.) a štatistika a datamining (doc. M. Grendár, PhD.). Hlavným cieľom podporného grantu bolo v rokoch 2009 – 2011 vybudovať potrebnú výskumnú infraštruktúru a zároveň podporiť spoluprácu vedcov participujúcich univerzít vzájomne a na medzinárodnej úrovni. Tomu zodpovedajú aj realizované aktivity a výstupy na UMB:

- vybudovanie dvoch špecializovaných laboratórií,
- vytvorenie systému na zdieľanie elektronických informačných zdrojov,
- obstaranie a inštalácia technickej infraštruktúry zdieľaného dátového úložiska,
- obstaranie a inštalácia špecifických prístrojov na získavanie dát,
- obstaranie SW nástrojov pre podporu znalostných technológií,
- obstaranie referenčných dátových zdrojov,
- pracovné stretnutia na integráciu výskumu,
- identifikácia možnosti spolupráce v predmetnej oblasti a vytvorenie siete medzinárodných partnerov.

Uvedený hardware a software sa podarilo úspešne obstarat' a uviesť do praxe. Pozornosť sme venovali aj profesionálnemu zaškoleniu ľudí, napríklad katedra matematiky zorganizovala dve trojdňové intenzívne školenia na profesionálnej úrovni týkajúce sa používania data-miningového software zakúpeného z prostriedkov grantu. Školenia sa zúčastnili aj kolegovia z Košíc a Žiliny. Prednášajúci boli odborníci z firmy IBM SPSS-Acrea z Prahy. Zakúpené zariadenia a software majú širšie využitie aj mimo Centra excelencie, napríklad pri príprave kvalifikačných prác, aplikovanom výskume vyžadujúcom štatistické analýzy, masovo sa využíva vo vyučovacom procese na Ekonomickej fakulte UMB. Na zakúpených počítačoch vykonávame vedecké experimenty podporujúce základný výskum vo vedných odboroch matematika, štatistika a informatika. Prvé výstupy výskumu dosiahnuté s podporou centra boli nedávno publikované v renomovaných vedeckých periodikách karentovaných významnými vedeckými databázami vrátane „Current Contents“. Realizáciou grantu tak boli vytvorené podmienky na zapojenie našich vedcov do medzinárodnej spolupráce, čím sa naplnil zmysel tejto významnej investície do vedeckej infraštruktúry na UMB. Aktívnou účasťou na projekte sa zároveň utvorili dobré podmienky na ďalšiu spoluprácu zúčastnených univerzít vo vede a výskume, ale aj pri odbornej príprave doktorandov formou organizovania zimných škôl doktorandov z informatiky.

Záverom chcem poďakovať všetkým zamestnancom UMB a spolupracujúcich univerzít, že prispeli k úspešnej realizácii tohto projektu. Z pohľadu UMB treba osobitne vyzdvihnúť podiel RNDr. Magdalény Renčovej, PhD., ktorá bola zodpovednou manažérkou projektu za UMB. Napokon fakt, že pridelené finančné prostriedky boli vyčerpané takmer na 100 percent, pričom takzvané neoprávnené výdavky tvorili zanedbateľnú položku rozpočtu, hovorí sám za seba.

Prof. RNDr. Roman Nedela, DrSc.
Fakulta prírodných vied UMB

PRÍSPEVKY ETICKEJ KOMISIE UMB

Etický rámec whistleblowingu na UMB

Etická komisia Univerzity Mateja Bela diskutovala na svojom septembrovom zasadnutí (2011) o možnostiach a spôsoboch uplatňovania ohlasovacieho mechanizmu v prostredí univerzity. Z *Etického kódexu zamestnanca UMB* bezprostredne vyplýva možnosť uplatniť ohlasovanie nepoctivých praktík a ich riešenie. Umožňuje sa tým využívať tento postup ako legálny spôsob riešenia zložitých morálnych problémov a ako prostriedok na elimináciu neetického správania. Zo štatútu *Etickej komisie UMB* vyplýva povinnosť prijať podané neanonymné ohlásenie a posúdiť ho. V prípade, že ohlásenie spĺňa stanovené podmienky, podnet prerokuje a snaží sa ponúknuť aj jeho riešenie. Súčasné organizácie tohto druhu bežne uplatňujú takúto prax, čím zároveň dávajú najavo, že im záleží na ich morálnom kredite a že majú záujem predchádzať skrytým konfliktom. Neetické praktiky poškodzujú dobré meno organizácií a zároveň môžu vyvolať vážne konflikty a narušiť pracovný proces.

Prečo je ohlasovanie neetického správania dôležité?

- Problémy morálnej povahy sa dajú riešiť až vtedy, keď je podaný podnet na ich riešenie.
- Niektorí podnecovatelia konfliktov sú presvedčení, že konajú oprávnene, pretože voči takému konaniu nikto nič nenamietajú alebo je to bežná prax. Niekedy sa domnievajú, že ich na to oprávňuje ich pracovné postavenie.
- Väčšina morálnych problémov má však hlbšie korene a širšie súvislosti. Podobné problémy sa vyskytujú aj na iných pracoviskách a týkajú sa zamestnancov, ktorí nevedia o možnosti ohlásiť nevhodné praktiky alebo nemajú na to dostatok odvahy. Na riešenie problémov tohto druhu obvykle nestačí len personálny prístup, ale si vyžaduje systémové riešenie.
- Etickým riešením problémov, t. j. mimoprávnou cestou, možno predchádzať zložitejším právnym sporom.
- Interné problémy by sa mali vyriešiť v prvom rade „doma“, t. j. vo vlastnom prostredí podľa zásady, že lepšie je im predchádzať ako ich „hasiť“.
- Vedenie UMB vytvorením etickej komisie deklaruje, že mu záleží na etike. Konceptne a operatívne sa snaží vystupovať proti praktikám, ktoré sťažujú naplnenie jej spoločensky významného poslania. Vedenie univerzity si pri uplatňovaní etických princípov uvedomuje potrebu vzájomnej súčinnosti so zamestnancami na tvorbe pracovnej kultúry a skvalitňovaní kolegiálneho prostredia. To patrí k základným predpokladom plnohodnotného rozvoja nášho spoločensky významného univerzitného pracoviska.

Ohlasovanie nepoctivých praktík pomáha univerzite plniť jej hlavné poslanie zlepšovaním pracovného komfortu a spoločenskej prestíže akademického vzdelávania.

Áký je zmysel a význam ohlasovania z hľadiska etickej komisie? Upozorňovať na preukázateľné porušovanie etických požiadaviek prijatého etického kódexu, prípadne na javy, ktoré vážne ohrozujú etický kredit univerzity, alebo jej jednotlivých subjektov. Proces ohlasovania by mal prebiehať v medziach slušnosti. Ohlasovateľ by mal byť presvedčený o správnosti konania v ohlasovaní a tiež v posudzovaní uplatňovať vecné a kultúrne postupy pri riešení problému.

V etike sa preferuje otvorený dialóg a za čestné sa považuje bezprostredné, vecné, slušné a racionálne riešenie problémov. Etická komisia ponúka zamestnancovi postup na legálne, spoločné a zároveň diskrétné riešenie závažných problémov morálne konfliktnej povahy. Preto je dôležité, aby sa každý účastník tohto konania dobrovoľne rozhodol, či prijme ohlásenie podnetu etickej komisii.

Nejasnosti, ktoré súvisia s konkrétnym používaním ohlasovania v praxi, s názormi na jeho morálnu opodstatnenosť alebo so zabezpečením primeranej ochrany ohlasovateľovi, vyvolávajú často diskusiu. Ohlasovací mechanizmus má mnoho podôb, pričom organizácie si zriaďujú rôzne spôsoby zamerané na jeho účinné uplatnenie. Najčastejší a zároveň osvedčený spôsob, ktorý sa dnes využíva pri ohlasovaní neetického správania, je priame, neanonymné ohlasovanie na etickú komisiu.

Kedy sa považuje ohlasovanie neetického správania za morálne opodstatnené?

- Ak sa preukázateľne porušuje niektorá požiadavka vyjadrená v Etickom kódexe zamestnanca UMB, dotýkajúca sa etickej stránky zamestnanca a ak problém nemá disciplinárnu alebo právnu povahu.
- Ak sa splnila významná podmienka, t. j. vyčerpani sa všetky legálne postupy riešenia problému (upozornenie nadriadeného alebo zodpovedného subjektu) na prvostupňovej úrovni riadenia, pričom na základe sťažnosti nedošlo k náprave alebo k odstráneniu problému. Za morálne opodstatnené sa ohlasovanie považuje vtedy, ak pri identifikácii vážnej morálnej hrozby zamestnanec problém najskôr nahlási priamemu nadriadenému a dá mu bezprostredne vedieť, že mu na tom morálne záleží.
- Ak má ohlasovateľ vážne obavy, že za nahlásenie môže byť nadriadeným alebo iným subjektom perzekvovaný. Práve etická komisia má za úlohu zaručiť, že voči ohlasovateľovi sa nebudú vyvíjať nijaké odvetné aktivity zo strany organizácie ani jej subjektov.
- Ohlasovateľ by mal mať jasný dôkaz porušovania etiky, ktorý by rozumného a nestranného pozorovateľa dostatočne presvedčil, že jeho názor je správny.
- Musí byť presvedčený, že jeho ohlásenie môže priniesť zmenu k lepšiemu, t. j. jeho zverejnenie neetického správania a presvedčenie o úspechu prevýšia riziko, ktoré podstúpi.

Úlohou Etickej komisie UMB je dôsledne preskúmať ohlásenie a podniknúť následné aktivity vyplývajúce z jej poslania, z ochrany ohlasovateľa, ako aj z úloh vo vzťahu k iným inštitútom ochrany zamestnanca. Ani ohlasovateľ by však nemal zneužívať špecifickú

úlohu etickej komisie na riešenie svojich problémov a osobných sporov. Preto úlohou etickej komisie bude aj posúdenie vecnej stránky predmetnej sťažnosti, v akej miere korešponduje s platnou univerzitnou etikou (Etickým kódexom zamestnanca UMB). Posúdi tiež, nakoľko je konkrétne ohlasenie v kompetencii etickej komisie (či nespadá do kompetencie iného orgánu, subjektu a pod.), ako aj to, či ide skutočne o etický problém. Ohlasovateľ si sám určí, či chce, alebo nechce zostať v anonymite a etická komisia musí v danej veci zachovať maximálnu diskretnosť a korektnosť voči všetkým stranám a potenciálnym účastníkom konfliktu. Sťažovateľ by mal byť ústretový voči etickej komisii pri získavaní potrebných informácií. Zamestnancov chceme v tejto súvislosti upozorniť, že etická komisia nemôže suplovať disciplinárnu komisiu, ani detektívnu kanceláriu či právny inštitút. Jej úlohou je dbať o dodržiavanie prijatého etického kódexu a umožniť, aby zamestnanci aj sami mali možnosť neetické správanie riešiť. Podnety, ktoré nespádajú do jej kompetencie, môže postúpiť ďalším príslušným orgánom. V prípade, že sa morálny problém dotýka organizačnej zložky univerzity, môže Etická komisia UMB iniciovať vznik osobitných *ad hoc* etických komisií fakúlt, študentov alebo pracovníkov na riešenie vlastných dôverne známych problémov na prvostupňovej úrovni. Môže im ponúknuť metodickú pomoc pri posudzovaní problémov alebo sa priamo na ich činnosti aj zúčastniť. Ich spoluúčasť je často nevyhnutná, pretože sú spôsobilé posúdiť problém dôvernejšie a so znalosťou veci. Rektorka môže však požiadať etickú komisiu ako svoj poradný orgán o vyjadrenie stanoviska k rôznym etickým otázkam na univerzite. Je dôležité, aby Etická komisia UMB a jednotlivé etické inštitúty úzko spolupracovali. Etická komisia spolupracuje aj s referátom právnych služieb a oddelením kontroly, aby zosúladiли svoje aktivity, kompetencie, ako aj stanoviská a nedostávali sa do rozporu.

V súvislosti s ohlasovacím postupom zdôrazňujeme, že univerzitná etická komisia nebude akceptovať anonym ako podnet na riešenie, aj keď anonymy môžu mať informatívny význam. Nepovažujeme to však za vhodný etický spôsob riešenia problémov.

Etická komisia Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici má snahu stať sa korektným partnerom zamestnancov pri zvyšovaní etickej kultúry na našej univerzite.

Prof. PhDr. Pavel Fobel, PhD.
predseda Etickej komisie UMB

PRÍSPEVKY FAKÚLT

Banskobystrická veda dobyla ďalšie európske vydavateľstvo

Vďaka viacerým monografiám a zborníkom vydaným v gescii prof. Gillesa Roueta, ktorý má na svojom konte už niekoľko významných medzinárodných konferencií zorganizovaných na pôde Univerzity Mateja Bela (FPVaMV, FHV, EF), získali v posledných rokoch mnohí autori UMB možnosť publikovať svoje články a štúdie v bruselskom vydavateľstve Bruylant, ktoré je odbornými kruhmi považované za jedno z najvýznamnejších európskych vydavateľstiev v oblasti práva a politických vied. Na jeseň roku 2011 sa pod vedením prof. Roueta podarilo banskobystrickej vede preraziť na stránky ďalšieho významného európskeho vydavateľstva – parížskeho L'Harmattan-u. O jeho prestíži svedčia mnohé čísla: po 35 rokoch existencie má toto

vydavateľstvo na konte viac ako 30 000 diel približne od 1900 autorov, ďalej 700 rôznych kolektívnych publikácií a 150 titulov časopisov. Týmto sa L'Harmattan dostáva na prvé miesto v počte titulov vydaných v rámci celého frankofónneho sveta. Veľký priestor je v parížskom vydavateľstve vyčlenený elektronickým knihám, nakoľko s počtom 2 300 e-knží ročne Harmatéka predstavuje jedno z najväčších elektronických kníhkupectiev v krajine galského kohúta. Vydavateľstvo vlastní aj svoje vlastné kníhkupectvá, a to tak na území Francúzska, ako aj v ďalších frankofónnych a nefrankofónnych krajinách.

V L'Harmattane sa budú môcť banskobystrickí autori realizovať prostredníctvom novej kolekcie Local & Global, ktorej

zakladateľmi sú prof. François Soulage a prof. Gilles Rouet. Ambíciou uvedenej kolekcie je publikovanie monografií a kolektívnych diel zamýšľajúcich sa nad fenoménmi, ktoré formujú a štruktúrujú súčasné svety, t. j. smerovaním ku globálnemu a revindikácii lokálneho. Kým pre niektorých sú globalizácia a mondializácia totožné pojmy, pre iných konfrontácia glóbus/globálny/globalizácia kontra svet/svetový/zosvetovenie (mondializácia) otvára priestor ako vnímať a analyzovať súčasné fenomény inak ako čisto zeme-pisnú a ekonomickú záležitosť, t. j. predovšetkým ako javy kultúrne, civilizačné a teda ľudské a spoločenské.

Prvým dielom, ktoré par excellence zreálnilo myšlienku multidisciplinárneho a nadnárodného projektu Local & Global sa stal zborník *Migrations, mobilités, frontières & voisinages* (Migrácie, mobi-

Sous la direction de
Serge DUFLOULON & Mária ROŠTEKOVÁ

MIGRATIONS, MOBILITÉS,
FRONTIÈRES & VOISINAGES

En couverture : © Gilles Rouet, 2011.

ISBN: 978-2-296-56363-6
Prix: 33,50 euros

Local & Global

lity, hranice a susedstvá), ktorý jeho zostavovatelia, prof. Serge Dufoulon (Univerzita Pierre Mendès France v Grenobli) a Dr. Mária Rošteková (FPVaMV, UMB) spolu so zakladateľmi kolekcie prof. Soulageom a prof. Rouetom, uviedli pred početným auditoriom na prezentácii knihy, ktorá sa konala dňa 1. decembra 2012 v priestoroch vydavateľstva L'Harmattan v Paríži. Dielo je výsledkom medzinárodnej konferencie s totožným názvom organizovanej na pôde Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov UMB dňa 11. novembra 2010. Prináša úvahy troch desiatok autorov z oblasti sociológie, politológie, medzinárodných vzťahov, práva, ekonómie a matematiky zamýšľajúcimi sa nad dôležitými otázkami, ako je budovanie Európy, často sprevádzané paradoxmi, spochybňujúcimi samotné hodnoty, ktoré európska integrácia mala posilňovať, t. j. spájanie ľudí a občanov: „Pevnosť Európa sa neustále usiluje uzatvárať v rámci

hraníc Schengenu. Tým, že sa uzatvára do svojho vnútra, zatvára iných za vonkajšími hranicami ... Rovnako čudné je správanie sa jednotlivcov a skupín ľudí, ktorí sa pokúšajú dostať do Európy, a to zo sto rôznych dôvodov, viac alebo menej legitímnych, ako sú: práca, bezpečnosť, komfort, ... či kvôli snu lepšie žiť, ktorý sa často zmení na nočnú moru“ (Serge Dufoulon, z úvodu knihy). O legitímnosti vyjadriť vlastné názory a postrehy k európskej integrácii hovorí aj samotné geografické zastúpenie prispievateľov z krajín EÚ, konkrétne z Francúzska, Slovenska, Poľska, Maďarska, Bulharska, Rumunska, ako i zástupcov krajín zo susedstva EÚ, t. j. Ukrajiny, Gruzínska a Maroka.

PaedDr. Mária Rošteková, PhD.
Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB

Frankofónia na UMB vytvára priestor pre medzifakultnú a medziuniverzitnú spoluprácu

Na pôde Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici s podporou Francúzskeho veľvyslanectva v Slovenskej republike bol na jeseň roku 2011 inaugurovaný a za prítomnosti ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR Eugena Jurzycu otvorený Slovensko-francúzsky univerzitný inštitút (SFUI).

Kreovanie a etablovanie SFUI sa uskutočnilo zásluhou bohatej vedecko-pedagogickej spolupráce Univerzity Mateja Bela s francúzskymi univerzitami, spoluorganizovaniu medzinárodných vedeckých konferencií, ako aj riešeniu spoločných projektov, skrátka vďaka niekoľkoročnej práci frankofónnych pedagógov. Vznik Slovensko-francúzskeho univerzitného inštitútu vnímame ako posun v intenzite a v kvalite tejto spolupráce s cieľom prispievať k rozvoju a rozširovaniu frankofónnych programov existujúcich na Slovensku.

Prirodzene Slovensko-francúzsky univerzitný inštitút vznikol aj vďaka dohode a podpore našich dvoch hlavných partnerov: Francúzskeho veľvyslanectva v Slovenskej republike a našej alma mater Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici. Ešte v predvianočnom období podpísala Dr. h. c. prof. PhDr. Beata Kosová, CSc., rektorka UMB, a riaditeľ SFUI doc. PaedDr. Radovan Gura, PhD. dohodu o spolupráci. Predmetom dohody je najmä záväzok spolupracovať na uskutočňovaní spoločného záujmu Univerzity Mateja Bela a Slovensko-francúzskeho univerzitného inštitútu o ďalší efektívny rozvoj frankofónie v podmienkach všetkých fakúlt univerzity, mesta Banská Bystrica, banskobystrického regiónu i Slovenskej republiky prostredníctvom vytvárania a rozvíjania frankofónnych sietí na stredoškolskej, univerzitnej i podnikovej úrovni a rozvoja ich spolupráce s francúzskymi

partnermi a frankofónnymi organizáciami v zahraničí.

Teší nás podpora a dôvera, ktorú UMB prejavuje našim aktivitám. SFUI sa orientuje na budúcnosť. Ako povedal francúzsky diplomat Talleyrand „Človek musí mať budúcnosť v mysli a minulosť v skutkoch“. SFUI realizoval v priebehu svojej krátkej existencie tri desiatky prezentácií frankofónnych študijných programov realizovaných na Univerzite Mateja Bela, a to prostredníctvom vedeckých konferencií, kolokvií, na veľtrhoch, ale aj konkrétnou cieľenou publicitou v sieti vybraných stredných škôl na celom Slovensku. V nasledujúcom období bude SFUI orientovať svoju činnosť smerom k podnikateľským subjektom.

Veríme, že SFUI bude ďalej úspešne naplňovať stanovenú víziu a šíriť dobré meno Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Doc. PaedDr. Radovan Gura, PhD.
riaditeľ SFUI

Pozvala nás Univerzita v Bukurešti

Katedra slovanských jazykov a literatúr Fakulty cudzích jazykov a literatúry na Univerzite v Bukurešti pod vedením doc. Dr. Dagmary Marie Anoci, Dr. Marileny Felicie Luty a slovenskej lektorky Mgr. Lenky Garančovskej, PhD. usporiadala dňa 3. novembra 2011 prednášku pod názvom *Hydronomastika (nielen v európskych) súvislostiach*, na ktorú prijali pozvanie doc. Mgr. Jaromír

Krško, PhD. a PhDr. Andrea Goóťšová z Katedry slovenského jazyka a literatúry FHV UMB. Obaja aktívne vystúpili s príspevkami, v ktorých rumunským študentom prvého až tretieho ročníka študujúceho slovenský jazyk a literatúru bližšie ozrejmili mladú, ale úspešne sa rozvíjajúcu lingvistickú disciplínu – onomastiku.

Doc. Krško počas hosťovskej prednášky

Doc. Krško a PhDr. Goóťšová na Katedre slovanských jazykov na Univerzite v Bukurešti

Doc. J. Krško sa v príspevku *Hydronomastika (nielen v európskych) súvislostiach* zameriaval na históriu projektu *Hydronymia Slovaciae*, v rámci ktorého priblížil doteraz spracované povodia na území Slovenska (povodie Slanej, Oravy, Ipľa, Turca, Nitry a Hrona), pričom poukázal i na jeho celoeurópsky rozmer ako konštitutívnej súčasti projektu *Hydronymia Europea*. Poslucháčom predstavil aj metodiku práce, na základe ktorej je nevyhnutné spracovať jednotlivé povodia riek, aby sa tak zabezpečila jednota v zapisovaní a stavbe hesla daného hydronymu (konkrétneho vodného toku, prameňa, vodopádu či iného vodného zdroja). Na záver poukázal na aktuálne dosiahnuté výsledky (spracované povodie Kysuce a Dudváhu) a načrtol ďalšie možnosti skúmania, zatiaľ systematicky nespracovaných povodií Torysy, Bodrogu a slovenskej časti Moravy a Malého Dunaja.

Pred Univerzitou v Bukurešti

príchodu sa stretávame výlučne s rumunskou vlnou, tak v ďalších etapách už na ňu nadväzoval prichádzajúci rusínsko-ukrajinský element a tiež prenikajúce goralsko-poľské etnikum. Okrem popisu ich mravov, zvykov a spôsobu života objasnila aj reflexiu ich prítomnosti v danej lokalite v názvoch niektorých vodných tokov (*Košarisko, Úhorná, Dlhý Grúň*).

Prezentované príspevky našli svoju odozvu v plodnej diskusii nielen medzi študentmi, ale aj prítomnými lektormi zo Srbska a Chorvátska. A práve úspešnosť spracovania jednotlivých povodií na území Slovenska nám „zaručila“ a zároveň ponúkla spoluprácu na medzinárodnom projekte spracovania povodia Dunaja, realizujúceho sa pod záštitou Rakúska. Ostáva teda len dúfať, že projekt spracovania celoeurópskej hydronymie bude i naďalej živý a nebude ho ohraničovať len stredoeurópsky priestor.

PhDr. Andrea Goóťšová
interná doktorandka KSJL FHV UMB

II. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie STUDIA ROMANISTICA BELIANA

V dňoch 20. – 21. októbra 2011 sa konal II. ročník medzinárodnej vedeckej konferencie STUDIA ROMANISTICA BELIANA s podtitulom *Jazyk, kultúra a komunikačné médiá*. Konferenciu organizovala Katedra romanistiky s oddelením prekladateľstva a tlmočnictva Fakulty humanitných vied UMB. Vďaka podpore Mesta Banská Bystrica sa vedecké podujatie konalo v reprezentatívnych priestoroch Radnice, kde vystúpilo 60 odborníkov z renomovaných európskych univerzít z Českej republiky, Francúzska, Maďarska, Poľska, Španielska, Talianska, Turecka a Slovenska.

Medzinárodnú konferenciu slávnostne otvorili viceprimátorka Banskej Bystrice doc. RNDr. Katarína Čižmarová, CSc., prorektor pre medzinárodnú spoluprácu UMB prof. Ing. Igor Kosír, CSc. a vedúca oddelenia PaT KRO Mgr. Eva Reichwalderová, PhD. Plenárnu prednášku s názvom *Il mezzo è il „messaggio“ o il „messaggio“? Vecchi e nuovi media* predniesol garant odboru prekladateľstvo a tlmočnictvo pre taliansky jazyk profesor Massimo Arcangeli.

Cieľom konferencie bolo analyzovať transformácie román-ských jazykov a kultúr v kontakte s informačnými technológiami a masovokomunikačnými prostriedkami ako nástrojmi, ktoré majú vplyv na komunikačné návyky, uľahčujú medziludskú interakciu a otvárajú dorozumievaniu nové možnosti. Jednotlivé

konferenčné príspevky boli prezentované v taliančine, španielčine a francúzštine a tematicky boli rozdelené do štyroch sekcií: translatologická, literárna, lingvistická a didaktická. Účastníci vo svojich príspevkoch akcentovali dôležitosť vplyvu a využitia médií vo vzdelávacom procese, odbornej komunikácii, tlmočnickej i prekladateľskej praxi. Jednotlivé výstupy reflektovali na problematiku globalizácie v komunikácii, plurilingvizmu, interkulturality či potrebu audiovizuálnej gramotnosti.

Cenná výmena poznatkov poskytla účastníkom nové podnety pre vedeckovýskumnú a pedagogickú činnosť a otvorila dvere potenciálnej spolupráci v rámci pripravovaných projektov a mobilit.

Autorka príspevku: Mgr. Eva Reichwalderová, PhD.

Autorka fotografií: Mgr. Monika Zárvicová, PhD.

Katedra romanistiky s oddelením prekladateľstva
a tlmočnictva FHV UMB

Prakticky o neverbálnej komunikácii a profesijnej etike translátora Erasmus na oddelení prekladateľstva a tlmočníctva KGE FHV UMB

Katedra germanistiky, oddelenie prekladateľstva a tlmočníctva, Fakulty humanitných vied UMB v rámci projektu ERASMUS zrealizovala hosťovské prednášky Mgr. Vítězslava Vilímka, DiS., pôsobiaceho na Katedre slavistiky Filozofickej fakulty Ostravskej univerzity (Česká republika). Minicyklus prednášok sa konal 21. novembra 2011 v aule Fakulty humanitných vied UMB na Ružovej ulici so zameraním primárne na tlmočníctvo a interkultúrnú komunikáciu.

V rámci prednášky *Neverbálna komunikácia pri tlmočení* Mgr. Vilímkem zaujímavou a vtipnou formou oboznámil publikum so základnými pojmami a typológiou neverbálnej komunikácie (paralingvistika, kinezika, haptika, kolorika, artefakty a pod.), ako aj s aplikáciou poznatkov z tejto oblasti v tlmočnickej praxi. Prednášku obohatil o konkrétne príklady a vlastné skúsenosti z viac ako desaťročného pôsobenia na pozícii tlmočníka ruského jazyka.

Druhá prednáška *Profesijná etika prekladateľa a tlmočníka* bola zameraná na morálne hľadiská práce translátora (v tomto prípade nielen tlmočníka, ale aj prekladateľa). V rámci prednášky bola spomenutá problematika dôvernosti informácií, rôzne aspekty pracovnej etiky (od dodržiavania dresscode – predpísaného odevu – pri tlmočení až po sprostredkovanie práce kolegom), nekalej konkurencie a cenového dumpingu, výhrady svedomia. Prednášateľ sa pristavil aj pri otázke schopnosti odhadnúť vlastné hranice pri prijímaní prekladateľských úloh. Prednáška obsahovala aktuálne informácie o existujúcich etických kódexoch pre prekladateľov a tlmočníkov na národnej i medzinárodnej úrovni.

Aktuálne, praktické, pútavo a vtipne podané informácie v prednáškach Mgr. Vilímka sú zaujímavé a podnetné nielen pre študentov translatológie, ale aj pre širokú verejnosť – záujem sa prejavil v už tradične plnom auditórii.

Mgr. Eva Schwarzová, PhD.,

Mgr. Jana Miškovská, PhD.

Katedra germanistiky,

oddelenie prekladateľstva a tlmočníctva, FHV UMB

Niekoľko viet a slov o Univerzite tretieho veku (UTV)

Čas je život. Plyní ako v presýpacích hodinách. Hodiny sa dajú zastaviť, ale čas nie. Otázky dĺžky ľudského života i rôzne pohľady na ne patria nielen do histórie ľudstva, ale i v súčasnosti sa nimi zaoberajú nielen biológovia, lekári, prírodovedci, ale aj filozofi, sociológovia, ekonómovia a náboženský myslitelia.

Starnutie a staroba prestali byť výsadou niekoľkých šťastných a je dopriata väčšine z nás. Ešte nikdy v histórii ľudstva sa toľko ľudí nedožilo vlastného, tzv. opravdivého starnutia, teda podľa terminologickej konvencie 80, resp. 90 rokov. Podarilo sa aj u nás predĺžiť strednú dĺžku života, ktorá v roku 2007 bola u 0 ročných žien 78,4 a 0 ročných mužov 70,6 rokov, u 65-ročných žien 17,5 a 65-ročných mužov 13,6 rokov. A ďalšie predlžovanie možno očakávať. Väčšina demografických ukazovateľov pobáda spoločnosť, aby zmenila svoj postoj ku staršej generácii.

Odchod na odpočinok, pre mnohých túžobne očakávaný stav, sa ukazuje často ako problematický. Odlúčenie ľudí od

sveta práce a zbavení povinností sa zamestnávajú tým ako preklenúť čas, ktorý im ostáva, dostavuje sa pocit, že sa stávajú zbytočnými. Výsledkom je stav vyčerpanosti zo života. Čas posledný – pripomína prebývanie v čakárni.

So starobou bojuje aj súčasná politická moc. Staroba je na prít'áž štátu. Starí ľudia nezomierajú podľa predstav – scenárov súčasných ekonómov, sociológov, politológov a politikov a žijú dlhšie, ako je naprojektované v centrále globalizácie. Starí ľudia nevytvárajú zisk. Čo s nimi? Zdá sa, že strojcovia ťaženia na seniorov aj na vysokých školách zabudli, že sa možno ani oni nedožijú veku týchto dnešných.

Jednou z reakcií vysokých škôl na starnutie populácie je akceptácia myšlienok univerzity tretieho veku (ďalej aj „UTV“). Tie dnes „úspešne“ pôsobia na trinástich univerzitách a nie sú vyslovene len pre dôchodcov.

Existuje viac definícií tretieho veku. Pre naše potreby sa uspokojíme s definíciou zrozumiteľnou, hoci z vedeckého hľadiska nie presnou konvenciou, že tretí vek je životná

perióda, kedy človek dosiahol podľa zákona nárok na tzv. starobný dôchodok. Pre túto možnosť sa rozhodol a ukončil svoje profesionálne ekonomické aktivity.

Časový úsek tretieho veku je v súčasnosti rovnako dlhý alebo dokonca dlhší, ako je obdobie od narodenia do získania kvalifikácie. Človek má kus života za sebou, ale ešte veľkú časť pred sebou. Ako však zmysluplne naložiť s týmto časom?

Veľmi cenným znakom tretieho veku je predovšetkým aktivita. Zdravý senior si organizuje svoje činnosti samostatne a vníma ich ako prirodzenú potrebu. Svoj život má pod kontrolou. Kvalita života je ovplyvnená viacerými faktormi. Medzi najvýznamnejšie z nich patrí zdravie. Zdravie nie je všetko, ale všetko bez zdravia nie je ničím. Veľa seniorov je zdravých, a práve títo najčastejšie navštevujú UTV. Sú to tí, ktorí „starnú úspešne“ a žijú v zhode s vlastným starnutím. Starnutie je však involučný proces. Prináša viac strát ako úžitku. Od všetkého niečo chýba. A práve UTV má dať kompenzačný potenciál. A to je dobre. Pomáha úsilu o tzv. pozitívne zdravie, ostávajúci stav ešte zdokonaľiť. Univerzita tretieho veku má salutogenný, zdravie tvoriaci účinok. Existuje však európsky projekt podpory zdravia seniorov. Začína sa propagovať tzv. „anti – aging medicine“, do ktorej sa však pretláča komercia i šarlatánstvo.

Dnes hovoríme o UTV. Tie sú jednou (ale nie jedinou) z najdôležitejších foriem vzdelávania seniorov. Paradigmatom je dopĺňať vzdelanie, podporovať rozvoj osobnosti, udržať integráciu čo najvyššieho počtu starnúcich osôb v modernej spoločnosti, rozvíjať ich aktivity.

Univerzita tretieho veku – ako hovorí už názov „univerzita“ – je spojená s akademickým prostredím, s vysokými školami, ktorých modelom sú univerzity. Tie sú tradične vnímané ako garant vzdelanosti. Vzdelanie bolo (a možno ešte je) v rebríčku hodnôt veľmi vysoko, ale vzdelanie už dávno neznamená všetko.

Univerzity sú teda hodnototvorné, pretože poskytujú vzdelanie ako hodnotu. Logické spojenie UTV s vysokými školami (VŠ) má však i iné príčinnosti. Universum znamená všestrannosť, všeobecnosť. Na vysokých školách sa krehujú takmer všetky nové vedecké odbory, dokonca i virtuálne disciplíny. VŠ môžu ponúknuť celé spektrum rozličných vzdelávacích programov. Ak nie je pre každého všetko, tak pre každého niečo.

Univerzita tretieho veku ponúka realizované možnosti, z ktorých si seniorský záujemca môže slobodne vybrať, o čo má záujem. Musí však patrične zaplatiť. Nič nie je zadarmo ani na takejto univerzite. Osobne ma prekvapuje, prečo musia seniori platiť napr. univerzitám, na ktorých kedysi študovali. Za kvalitu prednášok, o tom pochybujem, keď sledujem, kto a ako si tam „privyrába“ a prednáša čo-to, či odbor, v ktorom nikdy nepracoval, nevyučoval a ani nepublikoval. A odrazu je „vynikajúci odborník z praxe“, či „profesor na všetko“, ako je u nás na Slovensku zvykom.

Objavujú sa úvahy o možnostiach kvantifikačného charakteru vzdelávania na UTV, keď by mohli seniori uplatniť takto získané vedomosti a zručnosti. Tu je však veľa problémov a dokonca sa hovorí o „konflikte s legislatívou“.

Tak isto existujú vo verejnosti námitky, že je neproduktívne investovať do seniorov všetko, čo ponúka UTV, pretože vzhľadom k limitovanému funkčnému potenciálu nie sú

pripravení ponuku využiť. Skúsenosti i viacej objektívnych dokladov ukazujú, že opak je pravdou.

Je však slušné pripomenúť, že aj **Univerzita tretieho veku v Banskej Bystrici má svoju anamnézu, svoj status praesens a svoju prognózu.** Je zviazaná s realitou života a dobre vníma naliehavosť riešiť mnohotvárnou problematiku starnutia populácie. Túto problematiku sa neodvážujem hodnotiť už aj vzhľadom na to, že „**Quod livet Iovi, non licet bovi**“, či „**Quod tua nihil refect, ne cures**“. A ja sa ani nepýtam jedinou otázkou „na ktorom mieste je/sme“, ako je to teraz v móde hodnotenia vzdelávania, či úrovne vysokých škôl v prázdnote európskeho vysokoškolského priestoru, ktorý má meno Bologna.

Z prostredia našej UTV ma teší, že od viacerých poslucháčov poznám pochvalné uznanie, ale i podmiety na zameranie výučby, a to aspoň z mojich blízkych odborov. Niektoré odbory však nie sú dôstojné na univerzitnú pôdu, skôr sa obsahom podobajú na bývalé družstevné školy práce, záujmové krúžky alebo spolky zberateľov.

Som rád, že program našej UTV (ako je verejne dostupný) nie je zameraný výlučne na „job qualification“ a že nevychováme polovzdelaných profesionálov alebo „ľudových odborníkov“ na všetko, ale sa zameriavame viac na prvky „life qualification“ pre tretí vek. A to je dobre. Chýba mi však prezentácia know-how UTV na našich fakultách. A tiež aj výraznejšia verejná propagácia štúdiá na našej UTV, či verejná reakcia na tento program vzdelávania. Privítal by som, aby všetky seniorské vzdelávacie programy boli akreditované a mali svojich garantov, napr. tých istých, čo garantujú pregraduálne, doktorandské štúdium. Predpokladám, že som ich tým neurazil. Nevie, aké sú požiadavky na uznávaného – tzv. špičkového univerzitného odborníka – a tiež aj na špičkového odborníka z praxe, a ako sa vyberajú. Moja predstava však je, aby to boli len skúsení a kvalifikovaní pracovníci s autoritou pre predmet či odbor, v ktorom pracujú, vzdelávajú a publikujú, a nie prednášatelia zo vzdialených, napr. technických odborov, ľudoví liečitelia a bylinkári, odborníci na výživu, či nebudaj šarlatáni, ľudia skrytí do kategórie tzv. vynikajúcich odborníkov z praxe. Aby sa nenásilne uplatnilo spojenie teórie a praxe a prínosné boli i medziodborové pohľady. Aby programy pre jednotlivé ročníky boli oficiálne vytlačené, a to v rovnakej štruktúre ako sú tradičné akreditované programy na fakultách. Je len samozrejmé, a prispieva to k dobrému menu UTV, že aj pri tomto vzdelávaní seniorov sa dodržiavajú akademické tradície, napr. ceremónie, ktoré majú pre seniorov dosť zásadný – honoritný význam.

Je potrebné si uvedomiť, že po životnej etape, keď je seniorsky vek „korunou života“, môže prísť involučné obdobie – štvrtý vek, kde na koniec dominujú prejavy aj patologickej staroby. Toto obdobie potrebuje iný systém pomoci a podpory, ako je univerzita tretieho veku. Praktické postoje našej demokratickej spoločnosti k starým ľuďom bolia. To však nie je predmetom tejto úvahy alebo týchto niekoľkých slov.

Doc. MUDr. Štefan Šimko, CSc.
Katedra životného prostredia FPV UMB

PRÍSPEVKY ŠTUDENTOV

Medzinárodná konferencia o vzťahoch globálneho a lokálneho

Trend stupňujúcej sa globalizácie a minimalizovania vzdialenosti má čoraz zásadnejší vplyv na narastajúci počet oblastí života, či už ide o ekonomiku, kultúru alebo politiku. Kritické hlasy poukazujú na negatívne javy týchto trendov, ako sú redukcia významu lokálneho priestoru a relativizácia jeho hodnoty a celkové odpútanie sa od genia loci. Zástancovia globalizácie

na druhej strane upozorňujú na bezvýchodiskosť velebenia lokálneho, poukazujúc pritom na slepé uličky nacionalizmu a kultúrneho komunitarizmu. Potreba nachádzať prepojenia a vzťahy medzi globálnym a lokálnym a snaha postaviť tieto pojmy do korelačného, namiesto protichodného vzťahu je preto stále aktuálnejšia. O hľadanie tohto prieniku, ktorý možno nazvať „globálnym“, je potrebné sa usilovať najmä prostredníctvom interdisciplinárneho vedeckého diskurzu, realizovaného na medzinárodnej úrovni.

Tieto teoretické východiská sa stali základom pre medzinárodný vedecký projekt s názvom *Globalisation ou bien Localisation & Mondialisation?*, pod odborným vedením profesora Francois Soulagesa z Univerzity Paris 8. Obsahom projektu je séria konferencií, seminárov, výstav a publikácií, ktoré sú už druhý rok realizované na vedeckých pracoviskách v krajinách troch kontinentov, mimo iných v Brazílii, Tunise, Portugalsku a Bulharsku.

Ako partner projektu v Slovenskej republike zorganizovala Katedra európskych kultúrnych štúdií Fakulty humanitných vied UMB pracovný seminár s názvom *Kultúrna tvorba, lokálna produkcia a globálna percepcia*. Úspešnú realizáciu konfe-

rencie zabezpečili PaedDr. Helena Bálintová, PhD. a PaedDr. Janka Páľková, v súčinnosti s projektom Katedry Jeana Moneta *ad personam*. Toto podujatie určené pre odbornú verejnosť sa uskutočnilo dňa 19. októbra 2011 v konferenčných priestoroch Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici. Záštitu nad konferenciou prevzala Kancelária prezidenta Slovenskej republiky, pričom jej zástupkyňou Mgr. Ľubomíre Riečanovej patrilo aj úvodný otvárací príhovor.

Podujatie poskytlo priestor na prezentovanie príspevkov odborníkov zo širokého spektra vedeckých disciplín, čomu zodpovedalo aj ich extenzívne tematické zameranie. Účastníci si vypočuli príspevky v troch tematických blokoch, siahajúcich od estetiky a psychológie až po sociológiu a kultúrnu antropológiu. Konferencia tak zachovala silný ráz interdisciplinarít, ktorá stojí v konceptuálnom jadre celého projektu. Okrem vystúpení odborníkov a odborníkov zo slovenských univerzít odzneli v zaplnenej sále aj príspevky výskumníkov z Francúzska,

Španielska a Poľskej republiky. Aktuálnosť a mnohostrannosť problematiky podnietila plodnú diskusiu medzi pozvanými odborníkmi i pasívnymi účastníkmi, medzi ktorými boli vo výraznej miere zastúpení študenti všetkých troch stupňov štúdia programu európske kultúrne štúdiá. Spokojnosť s priebehom a výsledkami konferencie vyjadril v záverečnom prejave aj profesor Soulages a garant programu EKŠ profesor Rouet.

Mgr. Abdelrazak Bouali
interný doktorand FHV UMB

Aktivity ESN UMB v zimnom semestri 2011/2012

ESN UMB je skupina dobrovoľníkov, ktorá študuje na Univerzite Mateja Bela. Našou hlavnou úlohou je pomáhať Erasmus študentom zorientovať sa v novom prostredí, pomôcť im s vybavovaním potrebných dokumentov, pretože na slovenských úradoch ťažko nájsť anglicky hovoriaceho pracovníka. A keď sú už oficiality za nami, snažíme sa študentom spraviť z ich Erasmus zážitok, zanechať

v nich nezabudnuteľné spomienky na Slovensko a Banskú Bystricu, aby sa s radosťou vracali späť. Našou najväčšou odmenou je dosiahnutie takéhoto cieľa.

Prostredníctvom rôznych podujatí, výletov, na ktorých spoznávajú krásy Slovenska aj okolitých krajín, sa snažíme vyplniť ich voľný čas. V zimnom semestri akademického roka 2011/2012 sa nám podarilo zorganizovať naozaj veľa

úspešných aktivít. Semester sa začal výletom na Donovaly, kde sme sa navzájom spoznali počas prechádzky a zabavili na bobovej dráhe.

Športovo vyžiť sa mohli Erasmus študenti cez Action Day. Basketbal, futbal či frisbee boli hry, do ktorých sa mohli zapojiť dokonca s možnosťou výhry – riadu, ktorý sme odložili po predošlých Erasmus študentoch. Dokonca sme zorganizovali aj

baseballové popoludnie na Urpíne, kde si väčšina z nás zahrala túto hru po prvýkrát.

Medzi športovými aktivitami nechýbala turistika. Koncom októbra sme zavítali do Vysokých Tatier, kde sme strávili skvelý víkend spriemnený návštevou Slovenského raja. Veľmi nás potešila spolupráca s Katedrou telesnej výchovy FHV UMB, ktorá nám pomohla zorganizovať turistický výstup na Východnú Vysokú. Tempo sme prispôbili tak, aby sa spoznávanie Tatier mohli zúčastniť všetci, pretože niekedy medzi študentmi sa našli aj takí, pre ktorých to bola na veľhorách premiéra.

Okrem športu sme zorganizovali aj rôzne podujatia. Semester sme začali s Welcome night s cieľom spoznať sa naozaj všetci, nielen ktorí práve nefandia športovým aktivitám. Pokračovali sme hodinou salsy, ktorú sa nás snažili naučiť tancovať Erasmus študenti z Poľska spolu so zahraničnou praktikantkou, za čo im patrí veľká vďaka.

Možnosť výletov pre Erasmus študentov bolo veľa. Spomeniem aspoň výlet do hviezdárne spojený s opekačkou, návšteva Hronseka a Pustého hradu, ale aj Ski Trip, kde si poriadne zalyžovali alebo sa to za pomoci našich buddies naučili.

Keďže na internátoch žijú slovenskí študenti spolu so zahraničnými, snažíme sa zorganizovať akcie aj tam. Majú skôr domáci charakter, ktorý utužuje naše priateľstvá, napr. to bola Puding party, Halušky competition (súťaž vo varení halušiek). Každý dostal recept, slovenského poradcu a tímové súťaženie v tom, kto spraví najrýchlejšie a najlepšie halušky sa tak mohlo začať. Z vyhodnocovania víťaza sa nakoniec stala výdatná večera.

Erasmus študenti sa mohli zabaviť na karnevale, na ktorom sme videli naozaj kreatívne, po domácky vyrobené masky, ako aj vypožičané kostýmy. Potom Karaoke, Movie night, možností bolo veľa.

Samozrejme sme nezanedbávali ani vzdelávanie. Pripravili sme hodiny slovenčiny, kde slovenskí študenti zábavnou formou priblížili slovenčinu s cieľom naučiť zahraničných študentov užitočné a zábavné frázy. V spolupráci s Univerzitnou knižnicou UMB sme zorganizovali

Ski trip

workshop na prácu s databázami, ktorý sa uskutočnil koncom októbra 2011.

Na ekonomickej fakulte sa uskutočnil 13. októbra 2011 International Day, kde sa Erasmus študenti snažili o priblíženie svojich kultúr slovenským študentom. Mnohí prekvapili originalitou svojich vystúpení.

Našou úlohou bolo predstavovať Erasmus študentom aj rôznorodé možnosti v meste Banská Bystrica, napr. operu alebo koncerty, jednoducho dávali sme im vedieť naozaj o všetkom. Pomáhali sme aj prekladom jedálnych lístkov do angličtiny.

Ku väčším podujatiam patrila aj International Dinner and Traditions, ktorá sa uskutočnila 1. decembra 2011. Myšlienkou tohto večera bolo predstavenie tradičných jedál jednotlivých krajín a ich tradícií. Napríklad Slováci s Čechmi predstavili, ako vyzerá štedrovečerná večera, Poliaci zahrli tradičnú poľskú svadbu, vypočuli sme si aj nemecké koledy. V rámci programu sme aj súťažili a nakoniec sa posilnili skvelou ochutnávkou.

Okrem výletov organizovaných na Slovensku sme zorganizovali aj pár zahraničných výletov v spolupráci s ESN Slovakia, pretože Slovensko je pre to ako stvorené svojou polohou v strede Európy. Boli to viacdenné výlety, do ktorých sme zapojili nielen študentov UMB, ale aj Erasmus študentov z iných miest Slovenska. Najprv sme zorganizovali výlet do Benátok, ktorý sa uskutočnil v dňoch 4. – 6. novembra 2011. Veľkú pomoc nám preukázali aj dobrovoľníci z ESN Venice a Padova, ktorí poskytli užitočné informácie ešte pred príchodom a takisto nám robili skvelých sprievodcov. Pre veľký úspech sme sa rozhodli zorganizovať aj ďalší podobný výlet do Krakova, ktorý sa konal 2.

– 3. decembra 2011. Opäť sme využili pomoc dobrovoľníkov z ESN a zažili ďalší skvelý výlet, ktorý rozšíril obzory našim študentom, či už spoznávaním nových miest, alebo aj nových ľudí z ESN Nitra a Bratislava. Najbližšie plánujeme výlet do španielskej Barcelony na začiatku marca 2012.

Nezabudnuteľnou súčasťou ESN je aj projekt Social Erasmus, kedy organizujeme akcie, pri ktorých môžeme aj niekomu pomôcť. Národnou koordinátorkou projektu je študentka Miroslava Švábová. Najskôr sa Erasmus študenti odvážne rozhodli darovať svoju krv. Neskôr sa zúčastnili na vianočných trhoch Ekonomickej fakulty UMB organizovaných študentmi pre študentov, kde ponúkali vianočné pozdravy, zahraničné špeciality, balíčky s ručne vyrobenými sušienkami, teplé nápoje a úsmevy, aby prilákali čo najviac potenciálnych zákazníkov. Dôvodom

International Dinner and Traditions

bolo, že ako jediní účastníci týchto trhov použili vyzbierané peniaze pre tých, čo ich potrebujú viac – pre deti z detského domova. Za vyzbierané peniaze študenti kúpili hmotné veci, ktoré odniesla skupina 25 študentov osobne do detského domova Srdiečko, kde sa zahrli s deťmi a hlavne ich rozveselili tak, ako sa to už dlho nikomu nepodarilo.

Možností pre našich študentov sme pripravili neúrekom, stačilo si len vybrať. Pre niektorých sa stal vďaka všetkým týmto aktivitám pobyt na Slovensku nezabudnuteľným, a to bola pre nás najväčšia odmena. Nezabudli sme sa ani rozlúčiť na Goodbye night, ktorá sa odohrala 15. decembra 2011, kde sme si zaspomínali, čo všetko sme spolu prežili a takisto aj vyhodnotili kategórie ERASTAR, medzi ktorými boli Miss Erasmus, Mister Erasmus, The Craziest Erasmus, The Best Erasmus a aj The Best Buddy.

Teraz sa už tešíme na nový semester plný nových zážitkov a nových Erasmus študentov.

Simona Ježíková
študentka EF UMB
ESN UMB

Erastar víťhercovia

SEEP Istanbul 2011

V dňoch 17. – 20. novembra 2011 sa uskutočnilo neštátutárne regionálne zasadnutie South Eastern European Platform (ďalej len SEEP), ktoré sa konalo na Isik University v tureckom Istanbuli. Organizátorom stretnutia bola ESN ISIK, jedna z najaktívnejších sekcií v Turecku.

Zasadnutie sa konalo v slávnostnej prednáškovej sále Isik University, kde sa stretli študenti a členovia ESN z Turecka, Bosny a Hercegoviny, Grécka, Bulharska, Talianska, Slovinska, Gorgie a prizvaných krajín Poľska, Švédska, Francúzska a Slovenska. Za ESN International sa zúčastnil stretnutia viceprezident ESN Katja Krohn a Wep Projekt Manazer Fabian Bircher.

Hlavným organizátorom bola Dicle Secil Yilmaz za pomoci jej O.C tímu, a to Ayta Recai, Hande Tonuk, Ilgaz Yalcin, Aykut Ayan, Izzet Zakuto, Cihan Keskin and Ieva Vezbergaitė. Isik University je veľmi priklonená k mimoškolským aktivitám, preto

O.C dostalo veľkú podporu od University.

Predsedaajúci celého zasadnutia bol Mirko Hajnos, súčasný prezident ESN Slovensko, a Emre Emirlioglu, súčasný prezident ESN Švédsko.

Piatkový ranný panel zasadnutia patril predstaveniu sa všetkých zúčastnených ESN krajín a následne ESN pracovných skupín (Committees). V popoludňajšom paneli sa predstavili národné

udalosti pre študentov cez program Erasmus z Turecka, Slovinska, Grécka, Talianska, Francúzska a zvyšok zasadnutia bol venovaný medzinárodným projektom ESN ako SocialErasmus, ExchangeAbility a Prime ci Edu8.

Druhý deň patril hlavne tematike vzdelávania a manažmentu na lokálnej úrovni. Katja priblížila neformálne vzdelávanie v ESN. Fabian Bircher otvoril diskusiu ohľadne ESN Cards, ESN Galaxy a komunikačných nástrojov. V popoludňajších hodinách

sa konali workshopy k témam: ako kreatívne rozmýšľať, lokálny partnership, ako viesť lepšie workshopy pre svojich členov, atď. K dispozícii boli tri seminárne miestnosti a jeden z workshopov viedol tréner projektu Edu8 Michael z Dánska.

Posledný deň zasadnutia sa začal prezentáciou AGM Granada, CND Siena a International Board. Nasledovala produktívna diskusia k 25. výročiu programu Erasmus a v popoludňajších hodinách sa predstavil kandidát na organizovanie budúceho SEEP 2012 ESN Athens.

Oficiálne ukončenie tohtoročného SEEP patril tradičnej tureckej večeri v úžasnej reštaurácii v Taksime (najväčšie námestie Istanbulu), kde sa účastníci poďakovali organizátorom, International Board, predsedajúcemu tímu. Rozdali sa certifikáty a v príjemnej nálade po produktívnom vikende sa všetci rozlúčili.

Stretnutie hodnotíme veľmi pozitívne. Stretli sa mladí ľudia z rôznych krajín Európy, ktorým záleží na budúcnosti programu Erasmus, ESN a vzdelávania v Európe. Veríme, že všetci zúčastnení nabrali nové vedomosti, skúsenosti a praktické rady do budúcnosti.

ESN Slovakia reprezentoval prezident ESN Slovakia Miroslav Hajnoš a Narodný SocialErasmus koordinátor Miroslava Švabová, obaja z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Miroslav Hajnoš
študent FPV UMB

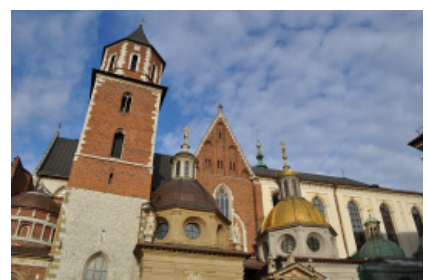
Trip2Cracow

Po veľkom úspechu výletu Trip2Veni sme sa rozhodli, že zorganizujeme takýchto výletov viacej. Výlet do poľského Krakova bol zorganizovaný ako druhý zo série Trip2Somewhere.

Naplánovanie a zorganizovanie tohto výletu mal na starosti opäť Mirko Hajnoš (prezident ESN Slovensko) a jeho vernými koordinátormi boli Simona Ježíková (ESN UMB), Ladislav Jučšák a pripojila sa aj Zuzana Bajusová (ESN UNIAG). Výletu sa zúčastnili Erasmus študenti z Bratislavy, Nitry a Banskej Bystrice a niekoľko slovenských študentov (spolu 61 ľudí).

Štartovací bod výletu bol vysokoškolský internát Družba v Bratislave, kde do autobusu nastúpili prví študenti.

V skorých ranných hodinách prebehol najprv nevyhnutný check-in, každému študentovi sme dali mikulášsku čiapku, a mohli sme vyraziť do Nitry k internátom Antona Bernoláka. Študenti tam už čakali, takže bez komplikácií sa pokračovalo do Banskej Bystrice na internát ŠD3. Po tejto zastávke bola zostava Erasmus študentov

kompletná a autobus plný „Mikulášov“ vyrazil do Poľska. ☺

Pokus o navodenie vianočnej nálady prostredníctvom vianočných pesničiek síce nevyšiel kvôli zlyhávajúcej technike, ale náladu to určite nepokazilo. Pár povinných prestávok a už sme boli v Osvienčime.

Exkurzia na tomto mieste nebola práve najpríjemnejšia, ale ako povedali miestni sprievodcovia, je to časť histórie, o ktorej je nevyhnutné vedieť a pamätať na ňu, aby sa už nikdy viac neopakovala v dejinách ľudstva. Prehliadka týmto pochmúrnym a chladným miestom bola dlhšia, ale s výbornými sprievodcami, ktorí celú históriu Osvienčimu podali naozaj zaujímavo.

Po skončení čakal dobre vykúrený autobus, ktorý zohrial premrznuté telá a nasledovala cesta do centra Krakova,

tekutín ☺. Potom nastal čas pripomenúť si Erasmus spirit. Party nás už čakala v jednom z podnikov v centre Krakova. Welcome drinky boli pripravené a zábava sa rozprúdila až do skorého rána.

Ráno sa podarilo vstať každému, niektorí stihli dokonca aj raňajky ☺. Ešte riešenie pár nevyhnutností, spoločné foto a vyrazili sme do centra Krakova pekne po svojich so sprievodcami (Andrej a Monica, ESN Poľsko). Zaviedli nás na vianočné trhy, videli sme neskutočné množstvo krásnych kostolov, ukázali

nám ich univerzitu (Jagelovská univerzita), ktorá je druhou najstaršou univerzitou v Európe. Ďalšou zastávkou prehliadky bol Wawel, čiže krakovský hrad, odkiaľ sme mali krásny výhľad pri počúvaní krakovských legiend. Ďalej naše kroky viedli do židovskej

štvrte, ktorá funguje ako najrušnejšia časť Krakova pre študentov s množstvom plných klubov, kde to po zotmení najviac žije. Nasledovalo čaro romantiky zastavením sa na moste pre zaľúbených, na ktorý zaľúbenci pripínajú zámky so svojimi me-

nami a kľúčik odhadzujú do rieky, čo má zaručiť, že ich láska bude trvať večne. ☺ Ďalej sa už naša skupina rozdelila. Jedna časť si to zamierila priamo do centra, kde sa všetci nerušené oddávali nakupovaniu, ochutnávkam vareného vína a užívania predvianočnej atmosféry, zatiaľ čo druhá časť skupiny putovala na vyhliadkový kopec, odkiaľ bolo vidieť celý Krakov ako na dlani.

Po náročnej prehliadke sme sa všetci rozpáchli po centre, ochutnali rozvoniavajúce jedlo z trhov, nakúpili pár suvenírov, možno už aj vianočných darčiekov a voľný čas bol fuč. Ďalšou časťou programu sa nečakane stalo hodinové čakanie, resp. meškanie dvoch španielskych študentov, ktorí si nás neskôr udobrili pár fľašami vína ☺. Cesta domov prebehla hladko a ďalší skvelý výlet bol za nami.

Čo bude nabudúce? Ešte uvidíme ☺. Chceme sa poďakovať všetkým účastníkom, organizátorom a páňovi šoférovi za úžasne strávený výlet!

Simona Ježíková
študentka EF UMB, ESN UMB

kde bol umiestnený aj náš krásny hotel. Po pár organizačných úpravách sme sa ubytovali v perfektných izbách. Nasledovala večera s príhovorom Mirka Hajnoša a po nej voľný čas, či už v podobe horúcej sprchy, odpočinku alebo dopĺňania

Kde je domov, tam je srdce...

(...aj Erasmus študenti majú srdce na správnom mieste...)

ESN študenti opustili svoj domov, aby okúsili život v Banskej Bystrici.

No i bez domova majú srdce!

Tento anatomický fakt najlepšie dokazuje ich činnosť v rámci projektu Social Erasmus, ktorý mladým dobrovoľníkom z radov zahraničných študentov umožňuje stať sa súčasťou lokálnej komunity i charitatívnych aktivít.

Darovanie krvi

ESN študenti pevne odhodlaní darovať bulharskú, francúzsku, poľskú či tureckú krv, sa vzdali nočného života, aby sa mohli zú-

časťniť študentskej kvapky krvi a poniektorí dokonca omdlieť pre dobro vecí.

Noc pred Mikulášom bola pre nich náročná. Nemalo však na tom podiel študovanie a dokonca ani tancovanie v jednom z banskobystričských podnikov. Stali sa súčasťou študentských Vianočných trhov Ekonomickej fakulty UMB a zhostili sa úloh kuchárov, pekárov, umelcov, zabávačov či vyjednávačov, ktorí sa prejavili ako zdatní obchodníci.

Spomedzi všetkých študentov boli jediní, ktorí sa rozhodli vyzbierané peniaze venovať zraniteľným, menej šťastným a obdareným. Nakúpili darčeky pre deti s „domovom“ v Detskom domove, o. z., Srdiečko v Banskej Bystrici.

Kde je domov, tam je srdce... No v detskom domove chýbalo pár srdc rodičov, ktoré možno len ťažko nahradiť. Erasmus študenti a aj slovenskí študenti, na čele s iniciátorkou aktivity Luckou Filovou, venovali kúsok z tých svojich a snažili sa

v deťoch aspoň na chvíľu evokovať vianočnú atmosféru a rozveseliť ich.

Menší boli spočiatku priam vydesení zo skupinky 25 ľudí, hovoriacich čudnými jazykmi. No práve títo cudzinci prekročili hranice vďaka smiešnym pokusom o slovenčinu i ich snahám o „najväčšieho blázna“. Vyše dvadsaťroční chlapeci a dievčatá sa

Vianočné trhy

V detskom domove

zmenili na komín či Mikuláša s nadváhou, skákali ako žaby, spievali Rolničky ako „profesionáli“ a čo je najdôležitejšie, zabavili deti tak, ako sa to už dávno nikomu pred nimi nepodarilo.

Pravá vianočná atmosféra začala, keď sa príležitosti ujali deti a vyjadrili svoju vďaku za príjemne strávený čas. Vzali do rúk gitary a začali spievať pieseň o anjelovi, ktorý nad nimi drží ochrannú ruku. Práve v tom momente nemohol dojatie skryť ani jeden z komínov, Mikuláš s nadváhou či žaba. Každý z nich si v duchu želal naplnenie pesničky a anjela pre deti. Na pol dňa ho však zastúpili vyše dvadsaťroční cudzinci hovoriaci čudnými jazykmi. Opustili síce svoje domovy, no srdcia si vzali so sebou.

Kde je domov, tam (nie) je (vždy) i srdce...

*Dominika Šelengová
študentka FHV, ESN UMB*

Deň ruskej kultúry Katedry európskych kultúrnych štúdií FHV UMB

Dňa 21. novembra 2011 študenti KEKUŠ Fakulty humanitných vied UMB prežili zaujímavý deň zásluhou vedúcej katedry Dr. Bálintovej, ktorá im umožnila prezentovať svoje semestrálne práce na pôde Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici.

V konferenčnej miestnosti študentov privítala Dr. Doktorová a so želaním pekného dňa sa pustili do prezentovania svojich prác.

Okrem získania nových vedomostí z ruskej kultúry, navštívili aj súkromnú zbierku obrazov najvýznamnejšieho slovenského grafika – Albína Brunovského.

Počas prestávok zasa navštívili čínsku, anglickú, nemeckú a ruskú študovňu, kde im pracovníčky ochotne ukázali model fungovania študovni, povedali o spôsobe hľadania informácií a o možnostiach, ktoré knižnica popri štúdiu ponúka.

Takto strávený deň hodnotím veľmi pozitívne, pretože každý z nás odišiel nielen príjemne naladený, ale najmä s pl-

nou hlavou nových vedomostí, poznatkov a zážitkov.

Dúfam, že sa môžeme tešiť na ďalšie takéto spoločné podujatia.

*Michaela Žitňanská
študentka 1. roč. Bc., denné štúdium,
KEKŠ FHV UMB*

Traja doktorandi reprezentovali Univerzitu Mateja Bela

Nadácia Intenda zverejnila na začiatku mája 2011 tretiu výzvu na predkladanie projektov dizertačných prác končiacich interných doktorandov pod názvom *PODPORUJEME INDIVIDUALITY* v šiestich vedných disciplínach. Jej cieľom je podporiť

Traja finalisti reprezentujúci UMB

ochotu mladých ľudí pracovať na sebe prostredníctvom rozvoja vlastného poznania, no usiluje sa tiež posilniť pozície mladej vedy a výskumu v slovenskej spoločnosti. Intenda už tretí rok vyhlasuje v jednotlivých vedných odboroch jedného víťaza, ktorý získa individuálny grant na ukončenie svojho výskumu vo výške 5000 €.

Aktuálne zverejnená výzva v prvej (nomináčnej) fáze smerovala najmä ku školiteľom, ktorí mohli nominovať svojich talentovaných doktorandov do 1. júla 2011. Dôležitú úlohu v tomto procese zohral najmä spôsob identifikácie a nominácie doktoranda. Nadácia Intenda dostala v 3. kole 60 nominantov z celého Slovenska, ktorí museli v súlade s grantovými podmienkami programu v druhej fáze výzvy vypracovať projekt dizertačnej práce. Ten obsahoval niekoľko častí (sebahodnotenie nominanta, anotáciu, ciele, metodiku dizertačnej práce, súčasný stav spracovania v danej oblasti, očakávané výsledky a prínos, a napokon i vedecký profil nominanta). Vypracované projekty museli byť odovzdané do konca septembra 2011, kedy ich za-

čala posudzovať subkomisia tvorená zo školiteľov jednotlivých nominantov, v príslušnom vednom odbore, pričom školiteľ nesmel hodnotiť svojho nominanta, aby sa zaručil objektívny proces hodnotenia.

Dňa 16. novembra 2011 nadácia Intenda zverejnila mená dvoch prípadne troch postupujúcich finalistov v jednotlivých vedných okruhoch, ktorí mali možnosť reprezentovať význam a aktuálnosť svojho výskumu spolu s ozrejmnením ich ďalšieho vedeckého napredovania pred hlavnou expertíznou hodnotiacou komisiou programu, v ktorej mali zastúpenie renomovaní reprezentanti kľúčových akademických a vedeckých inštitúcií. Až do samotného finále, ktoré sa konalo 14. decembra 2011 v aule lekárskeho ústavu Slovenskej akadémie vied v Bratislave, sa prebojovali v rámci kategórie *humanitné vedy* **PhDr. Andrea Goóťšová** (KSJL FHV UMB) a v *spoločenských vedách* Ing. Tomáš Virdzek a **Ing. Jana Butková** (EF UMB). Univerzita

Mateja Bela mala najväčšie zastúpenie doktorandov, ktorí sa dostali až do finálového kola, z celkového počtu 15 finalistov. Obe finalistky sa umiestnili na druhom mieste a Ing. Tomáš Virdzek sa stal víťazom vo svojej kategórii a získal individuálny grant, ku ktorému mu úprimne gratulujeme!

Poďakovanie si zasluhujú aj naši školitelia (prof. Ing. Helena Kuviková, PhD., doc. Ing. Beáta Mikušová-Meričková, PhD., doc. Mgr. Jaromír Krško, PhD.), ktorí vynaložili nemalé úsilie nielen v rámci tohto hodnotiaceho procesu, ale i počas celého nášho štúdia, pretože nás neustále motivovali, podporovali a učili samostatne sa rozvíjať a vedecky napredovať. Veľká vďaka im patrí aj za to, že ocenili naše kvality a schopnosti a povýšili nás na status (vedeckých) INDIVIDUALÍT.

PhDr. Andrea Goóťšová
interná doktorandka KSJL FHV UMB

„O každom národe je potrebné vedieť, na čo je hrdý, na čo citlivý a čo mu je smiešne“

V zimnom semestri akademického roka 2011/12 študentov Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov UMB poctil svojou návštevou doc. PhDr.

Ján Dömök, PhD. spolu s manželkou Fatimou Nedjari. Prednášky organizovala Asociácia francúzskych študentov EFPO-LIT. Hneď v úvode chcem uviesť zopár faktov o našich hosťoch, aby bolo zrejme, prečo si túto návštevu spojenú s podnetnými prednáškami tak ceníme.

P. Fatima Nedjari pôsobí ako prednášajúca na Ekonomickej univerzite v Bratislave. V rodnom Alžírsku zastávala post predsedníčky charitatívneho výboru Spoločnosti priateľov svätého Augustína. O rozsiahlej charitatívnej činnosti a problémoch v rozvojových krajinách sme mali možnosť dozvedieť sa prostredníctvom účasti na prednáške, ktorá prebehla vo francúzskom jazyku.

Doc. Ján Dömök počas obdobia Československej socialistickej republiky pôsobil ako radca a chargé d'affaires na Kube a potom už ako Českú a Slovenskú federatívnu republiku diplomaticky

zastupoval v Mongolsku. Samostatnú Slovenskú republiku reprezentoval ako mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec v Japonsku, chargé d'affaires v Londýne a radca-minister a vedúci diplomatickej misie v Alžírsku. V súčasnosti prednáša dejiny diplomacie a diplomatický protokol na súkromnej Paneurópskej vysokej škole práva v Bratislave. Taktiež prednáša na International univerzity vo Viedni.

„Diplomacia ma mala naučiť

byť stručným. No nepodarilo sa,“ úsmevne začal prednášku p. Dömök. Ja len doplním – našťastie. Azda každý z nás má čo povedať, ale určite so mnou budete súhlasiť, že dôležitá je aj forma rozprávania a jeho pútavosť. V súčasnom období globalizácie sú práve jazyky tým prvkom, ktorý otvára mnohé dvere (rovnako „dvere-otvárajúci“ je podľa slov p. Dömöka aj tenis, ktorému sa aktívne venuje). So znalosťou ôsmich cudzích jazykov preto nie je prekvapivé, že p. Dömök pôsobil v diplomatických službách na šty-

roch kontinentoch. Svoje dojmy a skúsenosti zosumarizoval v knižných publikáciách *Diplomat na štyroch kontinentoch* a *Diplomacia a diplomatický protokol*, ktorých autogramiáda sa uskutočnila po prednáške.

Počas svojho 30-ročného pôsobenia v diplomacii sa p. Dömökovi podarilo viacero výnimočných „kúskov“. Diplomacia a politika nie je vždy iba o ťažkopádnych rokovaníach. Ako sám hovorí, „v diplomacii sú potrební univerzálni ľudia, ktorí sa nestretia v žiadnej oblasti.“ Svoju vynachádzavosť a mnohofunkčnosť dokázal aj v krajine zapadajúceho slnka, v Japonsku, kde zaspieval viacero slovenských ľudových piesní pred asi tisícovou ľudí a následne sa stal čestným občanom mesta Ichinoseki.

P. Dömök sa ako kariérny diplomat stretol s množstvom významných osobností, ktoré ovplyvňujú svetové dianie. Medzi inými aj s japonským cisárom, s ktorým mal tú česť potriať si deväťkrát pravicou. V rámci európskych návštev spomeniem osemnásobné stretnutie s britskou kráľovnou Alžbetou.

S pôsobením na exotickú Kube sa u p. Dömöka spájajú nielen stretnutia s najvyšším kubánskym predstaviteľom Fidelom Castrom, ale aj neprijemná rukojemnícka skúsenosť. V priebehu štrnástich dní bol trikrát zadržaný ako rukojemník vo svojom dome, kde sa pomaly začal lúčiť so životom. Nakoniec sa však

dráma skončila bez ujmy na zdraví a s pomerne zaujímavým koncom. Únoscov sa p. Dömökovi podarilo opiť a potom už poľahky získal svoje kľúče. Nuž, vynaliezavosť diplomatov zjavne nemá hraníc nielen pri pracovných jednaniach, ale ani pri nečakaných neprijemnostiach.

Na záver mi dovoľte, aby som sa s vami podelila o radu, ktorá nám, študentom, bola adresovaná ku koncu prednášky: „Všetko čo robíte, robte z celého srdca, alebo vôbec.“

Diana Maňugová
Efpolit, FPVaMV UMB

EnviroFuture má Srdce na dlani

Koniec kalendárneho roka je vždy spojený s hodnotením, rekapituláciou dosiahnutých úspechov a sumarizáciou poučení do budúcnosti. V rámci občianskeho združenia študentov Univerzity Mateja Bela – EnviroFuture – sme slovo „hodnotenie“ skloňovali vo všetkých pádoch. Hodnotili sme, naša činnosť bola hodnotená a boli sme i ohodnotení.

Koncom roka 2011 prišlo na rad **vyhodnotenie súťaže environmentálnych esejí** s názvom „Nie je mi to jedno!“, ktorú sme zorganizovali pre základné školy v Banskej Bystrici. Chceme pokračovať dvom najaktívnejším základným školám v Banskej Bystrici – Spojová 14 a Radvanská 1 –, ktorých žiaci sa

zapojili do našej súťaže. Súťaž sčasti zbúrala predsudky o tom, že dnešné deti a mládež nič nezaujima, a posilnila sa naša viera v lepšiu budúcnosť, pretože i v samotnej Bystrici „rastú“ deti, ktorým nie je ľahostajný osud našej planéty. Veríme, že každým rokom sa zapojí viac a viac mladých ľudí, čo bude dôkazom toho, že im záleží na ochrane životného prostredia.

S cieľom zlepšiť separovaný zber odpadu na UMB sme vypracovali **dotazník pre študentov a pedagógov/zamestnancov Univerzity Mateja Bela**, ktorý sme distribuovali v novembri a decembri 2011.

Do prieskumu medzi študentmi sa zapojilo 256 študentov zo všetkých fakúlt Univerzity Mateja Bela. Viac ako 96 % respondentov z radov študentov vie, že na škole sa separuje odpad. Až 209 z nich separuje odpad vždy alebo často a len 5 % respondentov neseparuje odpad. Zaujímali sme sa o dôvody, pre ktoré neseparujú odpad. Ako dôvody študenti najčastejšie uviedli nezáujem o separovanie a vzdialenosť košov. Ďalšie dôvody boli,

že študenti neprodukujú odpad v škole, iných odrádzajú preplnené koše, alebo že nevedia, do ktorého koša určitý odpad patrí. Až 219 študentov považuje separovanie odpadov na univerzite za dobre zabezpečené. Študentov sme sa opýtali aj na ich nápady na zlepšenie separovania odpadu na fakulte. Polovica respondentov uviedla, že by privítali koše na viacerých miestach a 20 % študentov by chcelo viac košov na fakulte. Študenti by uvítali tiež separovanie viacerých druhov odpadu (napr. biologicky rozložiteľný odpad, kovy, batérie), či možnosť separovania na internátoch a prítomnosť košov na separovaný odpad v bufete. Niekoľko respondentov uviedlo, že by bolo potrebné posilniť osvetové aktivity a tiež lepšie označenie košov, čo kam patrí, prípadne použiť obrázky. Zaujímavý nápad bol aj s označením košov na komunálny odpad v duchu „čo sem nepatrí.“

Prieskumu medzi pedagógmi a zamestnancami sa zúčastnilo 43 respondentov. Až 93 % z nich zachytilo, že na chodbách fakulty sa separuje odpad. Až 70 % z nich separuje odpad vždy alebo často a len 30 % respondentov separuje odpad menej často alebo vôbec. Medzi dôvodmi 18 % respondentov nezapájajúcich sa do separovaného bola vzdialenosť košov a časová zaneprázdnenosť. Až 81 % respondentov považuje separovanie odpadov na univerzite za dobre zabezpečené. Zaujímali nás aj ich nápady na zlepšenie separovania odpadu. Polovica respondentov uviedla, že by privítali koše na viacerých miestach a 18 % respondentov by chcelo viac košov na fakulte a taktiež pridať koše do bufetu. Respondenti uviedli aj potrebu posilnenia osvetových aktivít. Štvrtina respondentov v kanceláriách neseparuje, ale využíva koše na separovaný odpad na chodbách fakulty a polovica opýtaných separuje v kanceláriách len papier. Zvyšok buď neseparuje vôbec alebo má v kancelárii kôš na plast a krabicu na papier. Väčšina respondentov (63 %) by uvítala aj nádoby na separovaný zber v kanceláriách, a to krabicu na papier a kôš na plast. Ďakujeme všetkým, ktorí sa zapojili do prieskumu, pretože vaše odpovede a postrehy nám pomôžu zlepšiť separovaný zber odpadu na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici. Nad návrhmi na zlepšenia pouvažujeme a zapracujeme ich do našich budúcich plánov.

Občianske združenie EnviroFuture bolo v roku 2011 nominované a ocenené Mestom Banská Bystrica za dobrovoľnícku činnosť. **Ocenenie Srdce na dlani 2011**, ktorého slávnostné

vyhodnotenie sa uskutočnilo 5. decembra 2011 na Radnici mesta spojilo niekoľko jednotlivcov a skupín, ktorí majú jedno spoločné – venujú sa dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je zlepšiť kvalitu života v regióne Banskej Bystrice. Získali sme ocenenie v kategórii „Dobrovoľníctvo v prospech životného prostredia“ a teší nás o to viac, že išlo o uznanie dobrovoľníckej práce v komunite Banskej Bystrice, ktorú dôverne poznáme a zároveň bolo toto udeľovanie zorganizované v spolupráci s našim najdôležitejším partnerom – Univerzitou Mateja Bela.

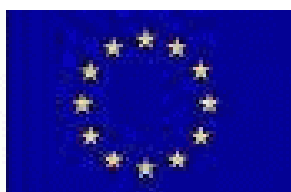
Sme vďační študentom, pedagógom, všetkým zamestnancom Univerzity Mateja Bela, ale aj širokej verejnosti za celoročnú podporu a zároveň sľubujeme, že vo svojich aktivitách budeme

pokračovať aj v ďalších rokoch. Zaväzujeme sa naďalej svojou činnosťou prispievať k ochrane životného prostredia, šíreniu osvetu, ako aj zveľaďovaniu dobrého mena univerzity a postupovať milovými krokmi na ceste k lepšej „zelenšej“ budúcnosti. Našou najbližšou veľkou metou je, aby sa Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici stala 1. EkoUniverzitou na Slovensku, univerzitou, ktorá svojím fungovaním, organizáciou a aktivitami znižuje negatívne dopady na životné prostredie a vychováva mladých ľudí s vyšším environmentálnym povedomím.

Veronika Valkovičová, Eva Ščepková

UNIVERZITNÁ KNIŽNICA UMB INFORMUJE

Projekt NISPEZ – novinky a dosiahnuté výsledky

Dňa 9. novembra 2011 sa na pôde Centra vedecko-technických informácií SR (CVTI SR) uskutočnil 3. ročník výročnej celoslovenskej konferencie Brána k vedeckému poznaniu otvorená III. Cieľom konferencie bolo informovať o realizácii a dosiahnutých výsledkoch národného projektu NISPEZ (Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja – prístup k elektronickým informačným zdrojom). Projekt sa realizuje v rámci Operačného programu Výskum a vývoj, s nenávratným

finančným príspevkom z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a jeho strategickým cieľom je vybudovanie efektívneho systému informačnej podpory výskumu a vývoja na Slovensku prostredníctvom elektronických informačných zdrojov (EIZ). Viac informácií o projekte nájdete na webovej stránke <http://nispez.cvtisr.sk>.

V horizonte piatich rokov (2009 – 2014) tento projekt zabezpečuje prístup k 15 rôznym licencovaným elektronickým zdrojom pre 25 inštitúcií na Slovensku (21 vysokých škôl a univerzít, 3 vedecké knižnice a Slovenská akadémia vied). Riešiteľ projektu (CVTI SR) každoročne vypracováva hodnotiace správy, ktoré prezentuje na vyššie spomínanej konferencii. Na základe hodnotenia efektívnosti využívania EIZ (spracované na základe štatistických ukazovateľov využívania jednotlivých databáz) riešiteľ navrhuje podklady pre optimalizáciu ponuky EIZ a participujúcich inštitúcií v ďalšom období realizácie projektu. Tento rok riešitelia navrhli nasledovné zmeny:

- rozšírenie súčasného portfólia indexov databázy Web of Science o prístup do Book Citation Index pre 10 inštitúcií (v mesiacoch november – december 2011 bol pre zúčastnené inštitúcie nastavený skúšobný prístup k tomuto indexu);
- zrušenie prístupu do databáz Web of Knowledge pre 6 inštitúcií;
- zrušenie prístupu do Art Museum Image Gallery pre 11 inštitúcií;
- zrušenie prístupu do IEEE/IET Electronic Library pre jednu inštitúciu.

V súvislosti s týmito zmenami pribudne Univerzite Mateja Bela prístup do Book Citation Index a v marci zrejme zanikne prístup do Art Museum Image Gallery.

Na konferencii odznela aj prednáška o fungovaní portálu Scientia.sk – vyhľadávací portál pre vedu a výskum počas prvého roka jeho prevádzky. Okrem aplikácie kumulovaného registra Primo Central Index v rámci základného vyhľadávania, boli pre potreby používateľov pripravené príručky, ktoré sú voľne dostupné na webovej stránke <http://nispez.cvtisr.sk/index.php?&menu=154>.

V rámci špecifického cieľa 3 projektu NISPEZ sa realizuje aj príprava Centrálnej databázy a portálového prístupu k slovenským vedeckým elektronickým informačným zdrojom pre výskum a vývoj – CEDAP. Tento portál bude v blízkej budúcnosti riešiť jednotný prístup k časopisom, knihám, sivej literatúre (zborníky, ročenky, bulletiny, správy, štúdie, konferenčné materiály), prípadne k ďalším EIZ pre výskum a vývoj. Doteraz boli spracované zoznamy slovenských vedeckých časopisov v databázach Current Contents Connect, Web of Science a Scopus, ktoré sú dostupné na webovej stránke <http://nispez.cvtisr.sk/index.php?&menu=155>. Momentálne prebiehajú rokovania s vydavateľmi slovenských časopisov pre výskum a vývoj, digitalizácia EIZ a príprava podkladov pre verejné obstarávanie softvérového riešenia centrálnej databázy slovenských EIZ. Databáza by mala byť spustená do prevádzky v rokoch 2013 – 2014. Súčasťou tohto cieľa je i vytvorenie bibliografickej databázy slovenských profesijných časopisov s možnosťou vyhľadávania podľa rôznych kritérií.

Obdobie trvania projektu je časovo obmedzené a už teraz treba hľadať spôsoby a možnosti informačnej podpory vedy a výskumu v ďalších rokoch tak, aby pokračovanie prístupu k EIZ bolo kontinuálne. Dotazníkové prieskumy realizované každý rok potvrdzujú, že záujem o využívanie EIZ zo strany vedecko-pedagogických pracovníkov, ako aj ďalších používateľov akademických knižníc má stúpajúcu tendenciu.

*Mgr. Michaela Mikušková
Univerzitná knižnica UMB*

ŠPORT

Športové akcie k 17. novembru 2011 na KTVŠ FHV UMB

Každý rok KTVŠ FHV UMB v spolupráci s MŠVVaŠ SR a SAUŠ organizuje športové akcie ku Dňu študentstva. Na konci roka 2011 sme zorganizovali masové podujatia, ktoré mali veľmi dobrú športovú aj kultúrno-spoločenskú úroveň. Spoluorganizátormi akcií boli aj študenti odboru šport, ktorí si pod taktovkou pedagógov KTVŠ, v rámci odbornej špecializácie, vyskúšali v praxi organizáciu športových podujatí väčšieho rozsahu. Uskutočnili sme nasledovné športové akcie, ktorých sa zúčastnilo 501 študentov UMB:

Dátum	Športová akcia	Miesto konania	Počet účastníkov
14. 11. 2011	Výmyky na hrazde (zodp. J. Kremnický)	gymnast. telocvičňa	11 mužov a 7 žien
15. 11. 2011	Volejbalový turnaj medziročníkový (zodp. M. Kučera)	hala KTVŠ	80 študentov
21. 11. 2011	Maratón v aerobiku (zodp. J. Palovičová)	hala KTVŠ	93 študentiek a 1 študent
22. 11. 2011	Basketbalový turnaj (zodp. A. Izáková)	hala KTVŠ	85 študentov
28. 11. 2011	Volejbalový turnaj UMB (zodp. J. Popelka)	hala KTVŠ	54 študentov
29. 11. 2011	Crossfit (zodp. J. Kompán, M. Pupiš)	hala KTVŠ	70 mužov a 8 žien
6. 12. 2011	Plávanie (zodp. M. Bence)	plaváreň KTVŠ	93 študentov

Rekordéry KTVŠ v počte výmykov na hrazde

Dňa 14. 11. 2011 sa v telocvični KTVŠ FHV UMB BB konala súťaž pre študentov UMB v počte výmykov na hrazde. Pretekov sa zúčastnilo 11 mužov a 7 žien. Celý priebeh bol plynulý za výbornej podpory divákov (ostatných študentov). V mužskej kategórii sme videli najlepší výkon **Martina Argaláša, ktorý spravil 130 výmykov** (prekonal 2 roky starý rekord S. Kútika 72 výmykov) na doskočnej hrazde a zaslúžene vyhral. V ženskej kategórii vyhrala **Viktória Gyűrűsiová s počtom výmykov 72 na dosažnej hrazde**.

Medziročníkový volejbalový turnaj FHV UMB

Volejbalový turnaj usporiadala KTVŠ v spolupráci s ŠK UMB a SAUŠ 15. 11. 2011. Zúčastnilo sa ho 8 družstiev, 80 študentov. Turnaj sa hral v dvoch skupinách systémom každý s každým. Víťazi skupín hrali v A finále o celkového víťaza, druhí zo skupín o tretie miesto. Zvíťazili študenti 3. ročníka pred A družstvom 1. ročníka a B družstvom 1. ročníka. Prvé tri družstvá dostali darčkové vecné ceny.

Univerzitný volejbalový turnaj UMB

Volejbalový turnaj usporiadala KTVŠ v spolupráci s ŠK UMB a SAUŠ 28. 11. 2011. Zúčastnilo sa ho 6 družstiev, 54 študentov. Systém turnaja bol rovnaký, ako pri medziročníkovom turnaji. Zvíťazili študenti FHV 1, pred družstvom 1. ročníka FHV a B družstvom FHV. Prvé tri družstvá dostali darčkové vecné ceny.

Maratón v aerobiku

Dňa 21. 12. 2011 sme zorganizovali maratón v aerobiku ku Dňu študentstva. Zúčastnilo sa ho 93 cvičiacich študentiek a 1 študent. Precvičovali vynikajúce cvičiteľky: Zumba – Zora Adamčáková, Dance aerobik – Lucia Uhnáková, Zumba, body work – Dušana Röhrbock.

V závere podujatia sme žrebovali tombolu, v ktorej 15 študentiek získalo drobné vecné ceny.

Basketbalový turnaj

Dňa 22. 11. 2011 sa uskutočnil basketbalový turnaj študentov UMB Banská Bystrica, ktorý organizovala KTVŠ v spolupráci s ŠK UMB a SAUŠ. Turnaj prebiehal v telocvični GJGT na Tajovského ul. v B. Bystrici. Turnaja sa zúčastnilo 85 študentov, ktorí boli rozdelení do 15-tich tímov a dvoch skupín. V skupinách sa hralo systémom každý s každým, aby si všetci dosýta zahrali a potom 8 najlepších tímov hralo

pavúkovým spôsobom o postup do finále. Víťazným tímom sa stalo družstvo „Borci z Ekonomickej“ (EF UMB). ŠK UMB zabezpečil pre tri víťazné tímy vecné ceny.

Plávanie

Poslednou športovou aktivitou organizovanou KTVŠ ku Dňu študentstva v spolupráci s ŠK UMB a SAUŠ bola súťaž v plávaní študentov UMB. Akcia sa konala 6. 12. 2011 v plaveckom bazéne na FHV UMB a zúčastnilo sa jej 93 študentov. Okrem štandardných disciplín sa štarovalo aj v netradičnej disciplíne („Lovenie kapra“) a časy, ktoré boli dosiahnuté v jednotlivých disciplínach, často dosahovali vysokú kvalitu, čo bolo dôsledkom vysokej účasti študentov z KTVŠ FHV UMB. Víťazi jednotlivých disciplín boli ocenení malými sladkými odmenami.

Viac fotografií k jednotlivým akciám nájdete na: <http://www.fhv.umb.sk/app/index.php?ID=4354>

PaedDr. Júlia Palovičová, PhD., Mgr. Andrea Izáková, PhD., KTVŠ FHV UMB

I. ročník festivalu amatérskych športových filmov a prezentácií *Zem, voda, vzduch*

Dňa 26. novembra 2011 sa uskutočnil v priestoroch auly Beliana na Fakulte humanitných vied UMB festival amatérskych športových filmov a prezentácií pod názvom *Zem, voda, vzduch*. Nadviazal na úvodný divácky úspešný nultý ročník, ktorý sa konal 4. decembra 2010. Tento rok sa v programe predstavilo viac ako 28 filmov a prezentácií. Hlavným organizátorom podujatia bol Horoklub ŠK UMB a KTVŠ FHV UMB v Banskej Bystrici. Festivalu predchádzala aj propagácia v Regionálnom denníku Slovenskej televízie a rôznych printových médiách.

Samotný festival otvorili primátor Banskej Bystrice Mgr. Peter Gogola a za Univerzitu Mateja Bela prorektor pre vzťahy s verejnosťou PaedDr. Štefan Porubský, PhD.

Súťažné filmy hodnotila porota na čele s podpredsedom Banskobystrického samosprávneho kraja RNDr. Ladislavom Topol'ským. Ocenenie za najlepší film získal *Pes na streche sveta*. Jeho autor Maroš Kurek v ňom osobitým autorským objektívom ponúka pohľad na atraktívnu športovú disciplínu paragliding.

Hlavnú cenu – Cenu divákov – získal film s názvom *Points of Liberty* autorov Maroša Forgáča a Michala Holécyho. Snímka sa venuje obľúbenej mestskej disciplíne parkouru, ktorý má silné zastúpenie aj v Banskej Bystrici. Netradičným spôsobom spája

prekážkový beh, gymnastiku a akrobáciu v typickom mestskom prostredí. Host'om festivalu bol Filip Polc, jeden z najlepších zjazdových cyklistov na svete. Premietol divákovi niekoľko zo svojich filmov, pri ktorých sa tajil dych. Najzaujímavejšie boli zábery z mestských zjazdov úzkymi uličkami v Chile, ktoré dopĺňal zaujímavým rozprávaním.

Atraktivitu festivalu zvýšil aj fakt, že všetky prezentované snímky boli hodnotené odbornou porotou a tiež divákmi. Organizátori festivalu mysleli aj na divákov, pre ktorých pripravili pár zaujímavých cien, ktoré sa zberovali na konci festivalu. Podujatia sa zúčastnilo viac ako 400 účastníkov z radov študentov a verejnosti. Výsledky a víťazné filmy sú zverejnené na www.horoklub.sk alebo <http://www.zem-voda-vzduch.sk/sutazne-filmy/>.

PaedDr. Jaroslav Kompán, PhD.
KTVŠ FHV UMB

UMB Crossfit game

Katedra telesnej výchovy a športu Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici zorganizovala v spolupráci so Slovenskou asociáciou kondičných trénerov 29. novembra 2011 v športovej hale na KTVŠ FHV Crossfit game.

Crossfit je tréningový program, ktorý rozvíja všeobecnú telesnú zdatnosť. Cieľom crossfitu od začiatku bolo vytvoriť univerzálny a komplexný program, ktorý pomôže zlepšiť všetky známe fyzické oblasti, a to kardiovaskulárnu/respiračnú vytrvalosť, výdrž/kondíciu, silu, flexibilitu, výbušnosť, rýchlosť, koordináciu, pohyblivosť, presnosť a rovnováhu.

Akcia bola určená pre všetkých milovníkov športu. Samotnej súťaže sa zúčastnilo 78 pretekárov (z Česka, Slovenska a Srbska – 70 mužov a 8 žien), čím sa tento crossfit zaradil medzi najväčšie

crossfitové súťaže na Slovensku (je možné, že to bola najmasovejšia crossfitová akcia v histórii Slovenskej republiky).

Všetci súťažiaci absolvovali (bez prestávky):

- 3 x kolo okolo telocvične
- 30 x mŕtvý ťah 20 kg
- 20 x kľuk (hrudník až na zem – crossfit kľuk)
- 30 x sed ľah
- 20 x výrazový tlak s 20 kg kotúčom
- 30 x výskok na lavičku
- 6 x 20 m nosenie vreca (alebo AQUAHIT)
- 20 x burpees (angličák).

Organizátorom sa podarilo na pôdu katedry prilákať 5 absolventov, predstavilo sa aj družstvo učiteľov, ktoré sa nestratilo a medzi 17 mužskými družstvami obsadilo 6. miesto. Ešte úspešnejší boli doktorandi KTVŠ, ktorí zvíťazili, pričom z radov doktorandov KTVŠ bol aj absolútny víťaz (Ján Krafčík). V hale bolo nielen množstvo divákov, ale aj viacero významných športovcov, a tak diváci v akcii videli biatlonistu Mareka Matiaška (na OH v Turíne obsadil piate miesto) alebo ako zapisovateľku olympioničku Zuzanu Babiakovú. Prítomných bolo viacero účastníkov a dokonca medailistov z majstrovstiev sveta a Európy z rôznych oblastí športu. Podujatie ukázalo, že crossfit je správna cesta ako rozhábať nielen študentov. Veríme, že v krátkom čase sa opäť stretneme pri podobnej akcii pred rovnako fantastickou diváckou kulisou.

Výsledky:

Kategória MUŽI – jednotlivci

1. Krafčík 5:19
2. Falát 5:24
4. Argaláš 5:32

Kategória ŽENY – jednotlivci

1. Kršňáková 6:56
2. Syč-Kriváňová 7:05
3. Lipárová 7:47

Kategória MUŽI – družstvá

1. Babiar, Ďurják, Krafčík, Petráš 17:15

Kategória ŽENY – družstvá

1. Kováčiková, Kozolková, Kožuchová, Syč-Kriváňová 22:19.

*PaedDr. Martin Pupiš, PhD.
Katedra telesnej výchovy a športu FHV UMB*

UNIVERZITNÉ MAJSTROVSTVÁ 2012

Už tradične prvý februárový týždeň (2. 2. 2012) sa uskutočnili v poradí 12. Zimné majstrovstvá zamestnancov UMB, ktoré zorganizoval Klub telesnej výchovy UMB v spolupráci s KTVŠ FHV UMB a ŠK UMB. Podujatia sa zúčastnil rekordný počet – 109 účastníkov. Medzi nimi boli zamestnanci všetkých fakúlt a zložiek UMB. Počas celého dňa sa v silnom mraze organizátori starali o príjemnú atmosféru a bezproblémový priebeh všetkých disciplín. Zamestnanci súťažili v klasických disciplínach – obrovský slalom, bežecké lyžovanie a jazda na netradičnom prostriedku. O príjemnej atmosfére svedčí aj fotodokumentácia. Pre všetkých účastníkov bolo pripravené občerstvenie, obed, ale aj teplý grog. Na záver boli jednotlivým víťazom odovzdané diplomy a vecné ceny. Všetci účastníci sa zhodli na tom, že už sa tešia na nadchádzajúce majstrovstvá, resp. celouniverzitné športové podujatie – volejbalový turnaj zamestnancov UMB, ktorý bude začiatkom mája 2012.

V Ý S L E D K Y

OBROVSKÝ SLALOM

Dievčatá	Ženy	Muži sk. A	Muži sk. C
1. Kamarašová Lucia	1. Šúrová Dagmar	1. Brozman Peter	1. Starovecký Jozef
2. Medveďová Petra	2. Križanová Alena	2. Mesík Patrik	2. Dobrík Pavol
3. Foltinová Mariana	3. Loulová Jana	3. Lihan Marián	3. Kika Marián

BEH NA LYŽIACH

Dievčatá	Ženy	Muži sk. A	Muži sk. C
1. Škodová Martina	1. Izáková Katarína	1. Kazanský Rastislav	1. Kypta Peter
2. Podobová Borbora	2. Horváthová Dana	2. Švajda Juraj	2. Dobrík Pavol
	3. Bitušíková Alexandra	3. Barto Peter	3. Starovecký Jozef

ZJAZD NA SURFE

1. Jostar
2. Sršne
3. EFO

*Doc. PaedDr. Jiří Michal, PhD.
koordinátor športových podujatí UMB*

Oznamujeme všetkým, ktorí by chceli prispieť do ďalšieho čísla Spravodajcu UMB, že príspevky môžu posielat' elektronickou poštou na adresu simona.stepanovicova@umb.sk. Uzávierka príspevkov do ďalšieho čísla je 20. marca 2012.

Redakčná rada

**Spravodajca Univerzity
Mateja Bela v Banskej Bystrici**

 20. výročie založenia
**Universitas
Matthiae Belii**

Spravodajca Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici Universitas Matthiae Belii. Vydáva: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Adresa: Národná 12, 974 01 Banská Bystrica. IČO: 30232295. Registrácia MK SR: EV 1116/8. Vychádza ako dvojmesačník, okrem letných prázdnin. Redakčná rada: PaedDr. Štefan Porubský, PhD. (predseda), Mgr. Simona Štepanovicová (výkonná redaktorka), PaedDr. Július Lomenčík, PhD. (jazykový redaktor, FHV), Monika Oravská (EF), PaedDr. Mária Rošteková, PhD. (FPVaMV), PaedDr. Miriam Spodniaková-Pfefferová, PhD. (FPV), doc. PhDr. Ingrid Emmerová, PhD. (PF), JUDr. Jana Muránska, PhD. (PrF). Za obsah príspevkov zodpovedajú autori. Grafická úprava a tlač: Miroslav Chladný, Tlačiareň BRATIA SABOVCI, spol. s r.o. Zvolen, <http://www.printbs.sk>. Fotografie: archív UMB. On-line verzia: www.umb.sk.

Nepredajné